

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra Sociální práce

Bakalářská práce

Karolína Dvořáková

Komparativní analýza systémů sociálního bydlení čtyř zemí Evropské unie

Comparative Analysis of Social Housing Systems of Four Countries of the European Union

Praha 2022

Vedoucí práce: PhDr. Petr Vojtíšek, Ph.D.

Poděkování:

Touto cestou bych velmi ráda poděkovala vedoucímu mé práce PhDr. Petru Vojtíškovi, PhD. za cenné rady, podporu a čas, které mi věnoval. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům za jejich účast na rozhovorech.

Prohlášení:

Tímto prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité zdroje a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 3. srpna 2022

.....

Jméno a příjmení

Klíčová slova:

Česká republika, Evropská unie, komparace, Rakousko, Slovensko, sociální bydlení, systém sociálního bydlení, Švédsko

KEYWORDS:

AUSTRIA, COMPARATION, CZECH REPUBLIC, EUROPEAN UNION, SLOVAKIA, SOCIAL HOUSING, SOCIAL HOUSING SYSTEM, SWEDEN

Abstrakt:

Bakalářská práce pojednává o nastavení systémů sociálního bydlení České republiky, Rakouska, Slovenska a Švédska. Jejím záměrem je seznámit s podobnostmi a odlišnostmi systémů sociálního bydlení ve vybraných evropských zemích prostřednictvím metody komparativní analýzy. Výstupem srovnání je identifikace prvků v zahraničních systémech, provedena prostřednictvím rozhovorů s odborníky, jež by mohly napomoci ke zlepšení praxe sociálního bydlení v České republice.

Abstract:

The bachelor thesis deals with the setting up of social housing systems in the Czech Republic, Austria, Slovakia and Sweden. Its aim is to acquaint with the similarities and differences of social housing systems in selected European countries through the method of comparative analysis. The output of the comparison is the identification of elements in foreign systems, carried out through interviews with experts that could help improve the practice of social housing in the Czech Republic.

Obsah

Úvod.....	8
Teoretická část.....	9
1. Bydlení jako fenomén.....	9
2. Bytová politika.....	10
3. Vymezení pojmu „sociální bydlení“.....	16
4. Sociální bydlení v kontextu Evropské unie	18
Praktická část	21
5. Cíl výzkumu a formulace hlavní výzkumné otázky	21
6. Metodologie výzkumu	22
6.1 Komparativní analýza	22
6.2 Polostrukturované rozhovory	23
7. Výsledky výzkumu	25
7.1. Výsledky komparativní analýzy	25
7.1.1 České republika	25
7.1.2 Rakousko	26
7.1.3 Slovensko	28
7.1.4 Švédsko	30
7.1.5 Interpretace a diskuze výsledků komparativní analýzy	30
7.2. Výsledky rozhovorů	32
7.2.1 Interpretace a diskuze výsledků rozhovorů	40
Závěr.....	45
Seznam použitých zdrojů.....	47
Přílohy	52
1. Přehledová tabulka pro komparativní analýzu	52
2. Přepis rozhovoru a ukázka kódování	58

Seznam zkratek

IROP – Integrovaný regionální operační program

MDV SR – Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky

MF – Ministerstvo financí

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

MS – Ministerstvo spravedlnosti

MV – Ministerstvo vnitra

NNO – nestátní nezisková organizace

RRH – Rapid Re-Housing

SB – sociální bydlení

ÚP ČR – Úřad práce České republiky

Úvod

Na sociální bydlení lze nahlížet jako na systém, jehož účel spočívá v zajištění bydlení za dostupných podmínek pro určité (znevýhodněné) skupiny osob. Jeho podoba však není jednotná. Můžeme pozorovat diferencovanou praxi sociálního bydlení napříč státy. Odlišnosti lze nalézt v jeho legislativní úpravě, ve způsobu jeho financování nebo například v poskytovateli a příjemci, tedy subjektu, který sociální bydlení zajišťuje a skupině osob (domácností), pro které je sociální bydlení určeno. Na druhou stranu lze nalézt i společné prvky uplatňované některými ze systémů takového typu bydlení.

V této bakalářské práci se budu zabývat systémy sociálního bydlení u čtyř konkrétních států. Vybranými zeměmi jsou Česká republika, Rakousko, Slovensko a Švédsko. Dané státy byly zvoleny na základě dvou primárních aspektů. Za prvé, všechny jsou členy Evropské unie. Za druhé, Česká republika a Slovensko tvoří reprezentanty post-komunistických států, Rakousko zastupuje konzervativní sociální stát a Švédsko je v tomto ohledu představitelem sociálně demokratického pojetí sociální politiky.¹ Za sekundární aspekty lze považovat společnou historii České republiky a Slovenska a podobný počet obyvatel zemí České republiky, Rakouska a Švédska.

Teoretická část práce seznamuje s nedílnými součástmi sociálního bydlení. V úvodu prezentuje význam bydlení jakožto fenoménu. Dále informuje o obsahu a smyslu bytové politiky. V neposlední řadě ohraničuje pojem „sociální bydlení“ a následně jej zasazuje do kontextu Evropské unie.

V praktické části se budu zabývat komparací určitých aspektů dílčích systémů sociálního bydlení. Výstupem srovnání bude předložení konkrétních odlišností a podobností v nastavení jednotlivých systémů. Druhý komponent praktické části tvoří polostrukturované rozhovory s odborníky. Jejich účelem je diskuze nad systémem sociálního bydlení jak v České republice, tak v zahraničních zemích a pojmenování funkčních prvků sociálního bydlení, vycházejících ze zahraničních zkušeností, o kterých lze uvažovat jako o přenositelných do českého prostředí s cílem zlepšit zdejší praxi sociálního bydlení.

¹ Kniha „Changing Welfare States“ A. Hemerijcka tvoří teoretickou oporu k tomuto dělení. Zároveň vychází z tradičního dělení sociálních států Esping-Andersena z roku 1990.

Teoretická část

1. Bydlení jako fenomén

Bydlení, ať ve své jednoduché formě (jeskynní úkryty) nebo zdokonalené formě (obydlí, jak jej známe dnes, například panelákové domy), bylo vždy předmětem lidského zájmu. „Vývoj obydlí, střechy nad hlavou, kterou si člověk dokázal budovat v nejrůznějších situacích a podmínkách, zahrnuje nejen bezprostřední snahu o přežití, ale také lidské sociální potřeby, pramenící z prosté biologické skutečnosti, že člověk je tvor společenský, a že se sdružuje do menších i větších skupin a struktur.“ (Jelínek, 2006). Instinkt vedoucí člověka k vlastnictví domova, jenž pro něho bude bezpečným prostorem umožňujícím naplňování vlastních (základních) potřeb mu byla přirozená v minulosti stejně tak jako je dnes.

Bydlení hraje v životě člověka zásadní roli. Jeho význam není spojen pouze s vlastnictvím bytu nebo domu jako takovým, nýbrž i s činnostmi, které vykonáváme mimo domov. Pokud přijdeme o obydlí, jeho ztráta může hluboce ovlivnit i tu část života realizovanou mimo něj. (Poláková, 2006). „Jednoduchým“ příkladem může být situace, kdy absence domova může zapříčinit psychické potíže vedoucí ke ztrátě zaměstnání i naopak.

Závažnost tématu bydlení se odráží rovněž na sociálním, ekonomickém i kulturním vývoji společnosti. V souvislosti s tím vyvstávají pro stát v oblasti bydlení určité povinnosti. Na bytovou politiku, spolu s intervencemi státu do trhu s bydlením, je nahlíženo jako na potřebnou k dosažení adekvátní úrovně bydlení, dále má pozitivní sociální důsledky a přispívá k celkové spokojenosti obyvatel. Naproti tomu neuspokojivé a neadekvátní bydlení může vést k sociálnímu vyloučení i dalším nepříznivým sociálním jevům jakými jsou například kriminalita či bezdomovectví (Poláková, 2006).

Důležitost bydlení dokládá též legislativní úprava práva na bydlení, a to jak na mezinárodní, tak unijní úrovni. Legislativa, pojící se k právu na bydlení a z něho vycházející důraz na realizaci sociálního bydlení, bude podrobněji popsána v kapitole třetí a čtvrté.

2. Bytová politika

Bytová politika je formou nástroje, prostřednictvím kterého stát působí na oblast bydlení. Cílem takové politiky je odstranění různých selhání na trhu s bydlením, a tím zajistit jeho potřebnou efektivnost, spravedlnost a stabilitu. I přesto by však bytová politika měla vycházet z předpokladu, že potřeba bydlení by měla být v první řadě uspokojována tak jako většina jiných potřeb pomocí trhu, tedy bez anebo jen s minimem státních zásahů (Poláková, 2006). Jak uvádí Balchin (1996), politika bydlení v oblasti státu bývá odrazem právě vládnoucí politické strany. Vlády, které zaujímají místo vpravo od (politického) středu se přiklánějí k menším zásahům ze strany státu, nabízejí pouze omezenou podporu sociálně-nájemnímu sektoru a podporují vlastnické bydlení a soukromý sektor nájemního bydlení. Vlády nacházející se vlevo od středu běžně akceptují potřebu státních zásahů do trhu s bydlením. Delegují odpovědnost a finanční prostředky na místní úřady a neziskové bytové organizace, kterým je tak umožněno poskytovat dostupné bydlení pro své občany. Přenesení působnosti na tyto subjekty by dále mělo zajistit spravedlivé přerozdělování zdrojů bydlení v rámci funkčních období.

Při dělení bytové politiky hovoří Poláková (2006) o dvou způsobech, jakými lze na typy bytové politiky pohlížet. První dělení vychází z komplexnosti bytové politiky (rozsah intervence státu na trhu s byty). Zde můžeme uvést dva typy, a to doplňkovou bytovou politiku a komplexní bytovou politiku, přičemž:

- a) doplňková bytová politika silně spoléhá na tržní mechanismus, jenž zastává primární postavení při uspokojování potřeb obyvatel; stát v takovém případě poskytuje především adresnou pomoc nízkopříjmovým a jinak znevýhodněným skupinám občanů,
- b) komplexní bytová politika je charakteristická relativně rozsáhlou intervencí státu do trhu s byty a cílí na celou společnost

Druhý způsob vyjadřuje členění politiky bydlení dle druhu sociálního státu. Jedná se o čtyři typy:

- 1) Bytová politika odvozena od sociálně demokratického modelu sociálního státu. Charakteristikami tohoto typu jsou celospolečenská solidarita, veřejné zdroje jako primární finanční prostředky pro zajištění bydlení, rovný přístup všech občanů k bydlení, silná intervence ze strany státu. Reprezentanty tohoto modelu jsou především severské státy.

- 2) Bytová politika odvozena od korporativistického, tedy pracovně výkonového, modelu sociálního státu, jehož politika se v první řadě odvíjí od pracovní aktivity jedince na trhu. Je kladen důraz na vlastní participaci jedince v oblasti bydlení i na zajišťování vlastních finančních prostředků k pokrytí bydlení. I v tomto případě probíhají intervence ze strany státu. Smyslem takové bytové politiky je snaha usnadnit občanům, kteří se nacházejí v tíživé životní, a tím i finanční, situaci přístup k bydlení. Tuto politiku představují například Rakousko či Francie.
- 3) Bytová politika odvozena od liberálního modelu sociálního státu, kdy se na jedince pohlíží jako na soběstačného a za sebe odpovědného, a to i v případě zajištění bydlení. Klíčovou roli hraje trh, a proto hrozí riziko, že si některé domácnosti (nízkopříjmové či jinak znevýhodněné) nebudou schopny bydlení samy obstarat. Pomoc státu je cílena pouze na ty, kteří ji opravdu potřebují a nemají prostředky k vlastnímu zabezpečení. Představiteli jsou například Velká Británie, Irsko či USA.
- 4) Teoreticky vymezený typ bytové politiky odvozený od tzv. rudimentárního modelu sociálního státu. Daný model lze považovat za „extrémní“ případ liberálního přístupu, kdy stát sotva intervenuje a přenechává naprostou většinu odpovědnosti na samotných občanech. Takovým příkladem je přístup jižních států například Portugalska či Řecka.

Součástí bytové politiky je naplňování stanovených cílů. Hlavním cílem politiky státu v oblasti bydlení je dosažení adekvátní úrovně bydlení pro občany dané země. Chápání adekvátní úrovně bydlení a způsob řešení, jak takové situace dosáhnout se může v jednotlivých zemích lišit. Tato odlišnost vyplývá z ekonomické situace země, situace na trhu s byty atd (Poláková, 2006). Kromě hlavního cíle mohou státy definovat i doplňující cíle. Donner mezi ně řadí například rozšíření vlastnického bydlení, podporu neziskového nájemního bydlení nebo zvýšení objemu nové bytové výstavby (Valentová, 2009). Dalšími dílčími cíli jsou podpora nízkopříjmových rodin či jinak znevýhodněných rodin nebo podpora výstavby sociálního bydlení. U podpory nízkopříjmových či jinak znevýhodněných skupin osob se vychází z předpokladu, že zásahy ze strany státu do trhu s byty jsou pouze minimální a nastávají v situaci, kdy si domácnost (či jednotlivec) není schopna sama zabezpečit bydlení prostřednictvím trhu s byty (Poláková, 2006).

Trh s byty disponuje širokou nabídkou bydlení, které se liší typem nemovitosti, v níž se obydlí nachází, umístěním, kvalitou, cenou, typem vlastníka a podobně. Bytová politika vymezuje základní druhy bydlení ve vztahu k právnímu důvodu užívání bytu či domu. Obvykle rozeznáváme pět základních typů bydlení, které jsou řazeny dle míry výkonu vlastnického práva na (Valentová, 2009):

- vlastnické bydlení – vlastník disponuje plnými vlastnickými právy; obvykle se jedná o rodinné domy,
- spoluvlastnické bydlení – tzv. kondominia, kdy jde o vlastnictví bytu a spoluvlastnictví společných částí domu, popř. pozemku,
- družstevní bydlení – jedná se o vlastnictví podílu v družstvu, které je vlastníkem domu
- sdílené vlastnictví – znamená postupný přechod od nájmu k vlastnictví,
- „nevlastnické“ formy bydlení – představují nájem a podnájem

Vedle typů bydlení rozlišujeme sektory bydlení. Tyto sektory jsou ustanoveny na základě typů bydlení vymezených právním důvodem užívání bytu společně s dalšími charakteristikami. V případě veřejného nájemního sektoru a soukromého nájemního sektoru jsou těmito charakteristikami například typ vlastníka, způsob financování a výše nájemného nebo míra a forma státní podpory (Poláková, 2006). Klasifikujeme pět základních sektorů bydlení (Valentová, 2009):

1) veřejný nájemní sektor

- zastupuje sociální funkci, a to prostřednictvím nájemného pod tržní hladinou a rozsáhlými právy nájemců
- vlastníkem jsou (až na výjimky) obce
- obce zde zastupují dvě role, a to roli vlastníka bytového fondu a roli subjektu hájícího veřejný zájem a naplňujícího sociální úkoly
- financování má formu nákladového nájemného, případně nájemného, jehož výše je odvozena od příjmů nájemců a nedosahuje nákladové úrovně (za takové situace musí být fungování nájemních domů subvencováno)
- problematika daného sektoru tkví v jeho nepřiměřeném obsazení – v bytech spadajících do veřejného nájemního sektoru bydlí, mimo jiné, též osoby, jejichž situace nevyžaduje intervenci (pomoc) státu (taková skupina osob není primární cílovou skupinou daného sektoru)

2) neziskový nájemní sektor

- stejně jako veřejný nájemní sektor zastupuje sociální funkci
- vlastníky jsou neziskové organizace, které bývají silně provázány se subjekty veřejné správy (zejména obce)
- způsobem financování bývá nákladové nájemné pokrývající kapitálové i provozní náklady

- dostupnost neziskového nájemního bydlení je zachovávána cestou snížení nákladového nájemného buď prostřednictvím určité formy podpory výstavby a financování (například nevratné dotace, úrokové dotace k úvěru, úvěr od státu) nebo prostřednictvím dotací na provoz domu; ze vzniklého sníženého nájemného těží nájemci, a snaží se tak v daném sektoru udržet
- objevují se podobné komplikace jako v případě nájemního sektoru – byty bývají obsazeny i lidmi mimo cílovou skupinu daného sektoru; neziskové organizace mají naplňovat sociální cíle, tedy poskytovat bydlení osobám ve znevýhodněném postavení, a přitom se mají přičiňovat k vlastní finanční nezávislosti a soběstačnosti

3) soukromý nájemní sektor

- vlastníky jsou soukromí pronajímatele snažící se o vytěžení maximálního zisku z pronájmů bytů, což vede ke střetu se zájmy nájemců
- jednotlivé státy se snaží danou oblast do určité míry usměrňovat, k čemuž využívají různé formy regulace a kontroly nájemného
- sektor je financován prostřednictvím tržního nájemného
- bydlení je otevřeno i „problémovým“ domácnostem, pronajímatelé však mohou vyžadovat určitou formu garance ze strany veřejného sektoru, například záruku zaplacení nájemného, uhrazení za případnou vzniklou škodu apod.

4) družstevní sektor

- v rámci tohoto sektoru funguje vysoká míra participace a rozsáhlá užívací práva nájemců
- bydlení tohoto druhu se blíží buď formě nájemního bydlení, nebo vlastnickému bydlení, a to na základě rozlišení právní úpravy týkající se obchodovatelnosti členských podílů)

5) vlastnický sektor

- jedná se o „ideální“ formu bydlení – vlastník bydlení je zároveň jeho uživatelem a disponuje veškerými vlastnickými právy
- vlastnické bydlení představuje investici i způsob bydlení
- k jeho pozitivům patří i některá negativa – nastane-li pokles cen nemovitostí před splacením úvěru, může být zůstatek dluhu vyšší než hodnota zastavené nemovitosti; dále může jít o nedostatek finančních prostředků na splacení provozních výdajů spojených s bydlením

S výkonem účelné bytové politiky je úzce spjata otázka financování oblasti bydlení. Prostředky vynakládané k úhradě bydlení lze rozdělit do tří skupin. Jedná se o vlastní zdroje, tržní zdroje a rozpočtové zdroje, přičemž (Poláková, 2006):

- vlastní zdroje jsou tvořeny peněžním kapitálem jedince či instituce, kteří vynakládají úsilí k zajištění bydlení; v případě jedince se jedná o účel bydlení pro vlastní spotřebu, u instituce jde například o zajišťování bydlení pro své členy
- tržní zdroje představují finance, které subjekt získává na trhu a jejich existence vyžaduje vytvoření institucí, jež finanční prostředky zároveň shromažďují i investují do financování bydlení
- rozpočtové zdroje pocházejí z veřejných rozpočtů (v ČR může jít například o státní rozpočet nebo rozpočty krajů) či státních fondů (Státní fond rozvoje bydlení)

I přesto, že jsme v úvodu hovořili o zachování optimálního minima státních intervencí do oblasti bydlení, nelze je zcela vyloučit. Zásahy veřejné moci by měly být v souladu se záměrem a cíli bytové politiky dané země a měly by směřovat k jednotlivým aktérům na trhu s byty (Ševčíková, 2013). Stát může pro intervenci v oblasti bydlení využívat různé typy nástrojů, které lze rozdělit do čtyř skupin (Valentová, 2009):

1) regulace

- nejčastěji se týká nájemného
- regulace může probíhat buď formou zmrazení dosažené výše nájemného („rent control“), nebo formou omezení zisku pronajímatele („rent regulation“), občasně se za regulaci dosazuje též přidělování bytů na základě určitých pravidel v období nouzové situace

2) poskytování informací, podněcování

- poskytování informací slouží pro zpřehlednění situace na trhu s byty ve chvíli, kdy si domácnost hledá bydlení
- podněcování představuje například podporu vzniku pilotních projektů sloužících ke zlepšování praxe v oblasti bydlení

3) posilování konkurence

- podněcování konkurence na trhu s byty lze uskutečňovat například prostřednictvím poskytování obecních pozemků na výstavbu

4) subvencování

- neboli dotování; poskytování finanční podpory z veřejných prostředků

Závěrem je podstatné zmínit orgány veřejné správy a jejich kompetence v oblasti bytové politiky. V České republice identifikujeme tři úrovně orgánů veřejné správy mající vliv na bytovou politiku. Jedná se o centrální vládu, kraje a obce. Na centrální úrovni hovoříme o spolupráci jednotlivých ministerstev (jedná se o MMR, MF, MPSV, MPO a další). Vzhledem k tomu, že se značná část naplňování potřeb obyvatelstva v oblasti bydlení odehrává na lokální úrovni, je nutné neustále posilovat roli obcí. Stejně tak kraje by měly disponovat určitým množstvím kompetencí v oblasti bydlení (*Koncepce bytové politiky, 2001*).

3. Vymezení pojmu „sociální bydlení“

Sociální bydlení vychází z práva na bydlení. Ukotvení daného práva lze shledat na mezinárodní i unijní úrovni. V rámci mezinárodní legislativy hovoříme o právu na adekvátní životní úroveň obsaženým v článku 25 Všeobecné deklarace lidských práv vydanou Organizací spojených národů. Také Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech v článku 11. zakládá smluvním stranám, tedy členským státům, povinnost uznání práva „každého jednotlivce na přiměřenou životní úroveň pro něj a jeho rodinu, zahrnující v to dostatečnou výživu, šatstvo, byt, a na neustálé zlepšování životních podmínek“. Na úrovni Evropské unie se jedná o Listinu základních práv Evropské unie, kde článek 34, obsažený v Hlavě IV, hovoří o závazku Unie k uznání a respektu práva na sociální pomoc a pomoc v oblasti bydlení s cílem zajistit důstojnou existenci pro všechny, kdo nemají dostatečné prostředky na vlastní zabezpečení (*Přehled systémů sociálního bydlení ve vybraných evropských zemích a jejich komparace, 2018*). Jak uvádí Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015–2025, i přestože Česká republika ve svém katalogu základních práv výslovně nezmiňuje právo na ochranu adekvátní životní úrovně, judikatura Ústavního soudu nevykládá absenci explicitního vyjádření k tomuto právu jako popření jeho realizace (*Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015-2025, 2015*).

Pojem „sociální bydlení“ nemá jednotnou definici. Její znění se může v různých zemích lišit. Tato nesourodost vychází z rozličné praxe sociálního bydlení v jednotlivých státech. I přesto lze v evropském prostředí nalézt sjednocující prvky, které mohou při charakterizaci daného pojmu napomoci. Odborná literatura hovoří o sociálním bydlení v převážné míře jako o sektoru nájemního bydlení, prostřednictvím kterého usilují orgány státu či obcí o zajištění všeobecné rovnováhy na trhu s nájemním bydlením, a tím zpřístupnit znevýhodněným skupinám obyvatel možnost zajištění vlastního vyhovujícího bydlení (*Poláková, 2006*).

V českém prostředí „představuje sociální bydlení specifickou formu pomoci pro jednotlivce i rodiny, kteří mají problém se získáním nebo udržením komerčního nájemního bydlení“ (*Sociální bydlení v ČR, 2021*). Mimo to též cílí na osoby ohrožené ztrátou bydlení nebo na ty, kteří se dlouhodobě ocitají v bytové nouzi, na jejíž základě jsou nuceni žít v nevyhovujících podmínkách. Funkční systém sociálního bydlení má být, dle české představy, postaven na třech základních pilířích. Prvním pilířem je bydlení ve standardním zkolaudovaném bytě nacházejícím se mimo vyloučené lokality. Druhým pilířem je přítomnost sociální práce při procesu zabydlování a bydlení. Osoba žijící v sociálním bytě má mít možnost spolupracovat se sociálním pracovníkem a řešit různé záležitosti týkající se bydlení. Třetím pilířem je systém sociálních dávek (*Sociální bydlení v ČR, 2021*). Osoby využívající služby sociálního bydlení by

měly splňovat podmínky nároku na dávky spojené s úhradou bydlení. Český systém sociálního zabezpečení nabízí v této spojitosti dvě sociální dávky, a to příspěvek na bydlení ze systému státní sociální podpory dle § 24 - § 28 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře a doplatek na bydlení ze systému pomoci v hmotné nouzi dle § 33 - § 35a zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi (*Metodika sociální práce v sociálním bydlení, 2019*).

Pokud se vrátíme k problematice vymezení daného pojmu, nabírá tato oblast v českém prostředí na složitosti. Česká republika doposud nemá legislativní úpravu oblasti sociálního bydlení. Jeho realizace je tak roztržena do působnosti několika subjektů. To zapříčiňuje mnoho komplikací i nejasností v jeho teoretickém i praktickém uchopování.

4. Sociální bydlení v kontextu Evropské unie

Počátky sociálního bydlení, o kterých lze uvažovat v souvislosti s Evropskou unií, sahají do období bezprostředně následujícím po skončení první světové války. Jak uvádí Harloe² (1995), tehdy se uskutečňovaly první programy zaměřené na hromadnou³ realizaci sociálního bydlení. Tyto pokusy však záhy skončily a sociální bydlení bylo nahrazeno jiným typem „pomoci“, tzv. reziduálním modelem, jenž se zaměřoval na poskytování obydlí výhradně městské chudině s cílem eliminovat městské chudinské čtvrti. Dalším signifikantním obdobím, které mělo vliv na evropskou společnost byla Velká hospodářská krize. Tato etapa nicméně neměla nijak zásadní vliv na rozmach sociálního bydlení. Ten nastal s koncem druhé světové války a trval až do poloviny sedmdesátých let dvacátého století. Poté nastal přechod od hromadného poskytování sociálního bydlení k obnovenému modelu reziduálního poskytování. I dnes můžeme do modelů, dle kterých rozdělujeme systémy sociálního bydlení, zařadit model reziduální. Společně s modely univerzálním, cíleným a všeobecným tvoří čtyři základní formy sociálního bydlení⁴, které v kontextu Evropské unie rozlišujeme (Braga, 2013).

O definici pojmu „sociální bydlení“ a jeho rozličném výkladu ve vztahu k praxi jednotlivých států jsme hovořili v předchozí kapitole. Identifikovali jsme prvky, které napomohly alespoň k částečnému vymezení pojmu. Zpráva Sociální bydlení v EU přichází s další variantou možného ohraničení daného konceptu. Jak uvádí (Braga, 2013):

„Všechny členské státy Evropské unie se při vymezení sociálního bydlení shodují na třech prvcích:

1. Smysl: obecný zájem;

² Při výkladu o vývoji sociálního bydlení v Evropě se Harloe soustředí na pět evropských zemí (Dánsko, Francie, Nizozemsko, Německo, Velká Británie). Nejedná se tak o celoevropský kontext.

³Mandič (2000) ve svém článku „Trends in Central East European Rented Sectors“ zmiňuje výklad Harloea, jenž rozlišuje mezi dvěma modely sociálního bydlení. Prvním je tzv. hromadný model obsahující rozsáhlé programy sociálního nájemního bydlení cílící na širokou část obyvatelstva včetně střední třídy. Druhý, reziduální model, je méně rozsáhlý a zaměřuje se na poskytování obydlí za méně kvalitních podmínek domácnostem s nejnižšími příjmy.

⁴ Univerzální přístup (model) pohlíží na bydlení jako na věc veřejnou, sociální bydlení má za cíl poskytovat obyvatelstvu cenově dostupné bydlení slušné kvality. Cílený přístup uvažuje o sociálním bydlení jako o bydlení zaměřeném pouze na ty osoby a domácnosti, jejichž poptávku po cenově dostupném bydlení slušné kvality nedokáže uspokojit trh. Z toho důvodu je identifikována instituce, jež je zmocněna k přidělování bytů na základě zákona nabídky a poptávky. V tomto přístupu lze rozeznat dva „pod-modely“ rozlišované na základě typu, velikosti a kritérií přidělování bydlení v sektoru sociálního bydlení. Jedná se o dílčí model všeobecný a reziduální. „Ve všeobecném dílčím modelu se bydlení přiděluje domácnostem s nižšími příjmy, než je definovaný limit, reziduální model se pak zaměřuje na nejrizikovější skupiny.“ (Braga, 2013).

2. Účel: zvýšení nabídky cenově dostupného bydlení výstavbou, správou či nákupem sociálního bydlení;

3. Cíle: cílové skupiny jsou definovány na základě sociálně-ekonomického statusu nebo přítomnosti rizikových faktorů.“

Mimo tyto tři prvky se zpráva zmiňuje o vlastnostech sociálního bydlení, které lze sledovat v rámci celé Evropské unie. Jedná se o formu vlastnictví, formu poskytování, „typ“ příjemce služby a charakter financování, přičemž (Braga, 2013):

- sociální bydlení je nejčastěji poskytováno formou nájemního bydlení, nicméně prodej bytů je v mnoha zemích taktéž možný;
- poskytovatelem služby jsou v současnosti mnozí aktéři, mohou to být například místní orgány veřejné správy, veřejné korporace, neziskové asociace a společnosti, soukromí developeři atp.;
- příjemcem služby mohou být různorodé skupiny osob charakterizovány určitými prvky jako například (finanční) příjmový limit, míra znevýhodnění ve společnosti nebo, jako je tomu v případě Švédska, může být potenciálním příjemcem každý občan;
- charakter financování taktéž funguje na rozličných principech, některé země využívají finance výlučně z veřejných prostředků, jiné mohou být naopak závislé na půjčkách získávaných z finančních trhů

O daných vlastnostech nehovoří pouze zmíněná studie. Podobná kritéria ilustrující nastavení různých systémů sociálního bydlení zvolili též Hansson a Lundgren (2018), kteří se zmiňují o cílové skupině, formě vlastnictví, typu poskytovatele, veřejných intervencích a dotacích. Vzhledem k tomu, že se některé z aspektů popisující jednotlivé systémy sociálního bydlení opakují, můžeme je nahlížet jako zcela relevantní.

Významným hlediskem při snaze o zasazení konceptu sociálního bydlení do kontextu Evropské unie je jeho legislativa. Základní informace o zákonné úpravě sociálního bydlení na mezinárodní i unijní úrovni předložila předešlá kapitola. Nyní nahlédněme na její širší souvislosti.

V první řadě stojí již zmíněná Všeobecná deklarace lidských práv přijatá Organizací spojených národů v roce 1948 hovořící o právu na adekvátní bydlení. Výbor OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva v roce 1991 přijal obecnou poznámku č. 4 o právu na přiměřené bydlení, jež hovoří o ústředním významu práv na bydlení (s přihlédnutím k užítku

z práv hospodářských, sociálních a kulturních). Rada Evropy se zabývala otázkou práva na bydlení v Evropské sociální chartě přijaté v roce 1961 a revidované v roce 1996. Článek 30 revidované verze řeší právo na ochranu proti chudobě a sociálnímu vyloučení a zakládá povinnost zemí podporovat účinný přístup k různým službám včetně bydlení. Následující Článek 31 zavazuje zainteresované strany přijímat určitá opatření vedoucí k efektivní realizaci práva na bydlení. Na úrovni Evropské unie je důležitým bodem usnesení Evropského parlamentu o sociálních aspektech bydlení (1997). Z dokumentu vyplývá nutnost zavedení práva na přiměřené a finančně dostupné bydlení. Závazek byl zkonkretizován v Chartě základních práv Evropské unie vyhlášené v roce 2000 a novelizované v roce 2007. „Od okamžiku účinnosti Lisabonské smlouvy v prosinci 2009 má Charta stejný závazný účinek jako Smlouva a důstojné bydlení bylo v důsledku toho uznáno Evropskou unií jako právo.“ (Braga, 2013). Jedním z podstatných dokumentů byla též Strategie Evropa 2020, která vytyčila pět cílů ve snaze jejich zlepšení. Mezi tyto cíle spadala oblast sociálního začleňování, která se soustředila na pokles počtu osob žijících v chudobě a sociálním vyloučení nebo ohrožených chudobou a sociálním vyloučením (Braga, 2013).

Praktická část

5. Cíl výzkumu a formulace hlavní výzkumné otázky

Primárním cílem této bakalářské práce je provést srovnání předem definovaných aspektů jednotlivých systémů sociálního bydlení čtyř konkrétních zemí tak, abychom získali ucelený přehled o odlišnostech a případných podobnostech, jež se mezi dílčími systémy vyskytují.

Pro účely komparativního rozměru této práce byla hlavní výzkumná otázka formulována takto:

- Jaké jsou odlišnosti a podobnosti dílčích systémů sociálního bydlení ve vybraných zemích Evropské unie?

Výstup tohoto srovnání tvoří předpoklad pro identifikaci funkčních prvků zahraničních systémů sociálního bydlení, o kterých lze uvažovat jako o přenositelných do českého prostředí za účelem zlepšit místní praxi sociálního bydlení. V návaznosti na tento cíl byla stanovena rozšiřující výzkumná otázka:

- Jaké funkční prvky zahraničních systémů sociálního bydlení lze za účelem zlepšení české praxe sociálního bydlení identifikovat?

Identifikace možných funkčních prvků se stala dalším postupným cílem analýzy, která byla provedena na základě polostrukturovaných rozhovorů s odborníky v oblasti sociálního bydlení.

Rozhovory sestávají z pěti otázek. Ty se v úvodu soustředí na negativa a pozitiva v oblasti sociálního bydlení v kontextu České republiky. Druhá část cílí na zahraniční systémy sociálního bydlení. Táže se po prvcích, které odborníci považují za funkční či inspirativní v oblasti sociálního bydlení. V závěru jde o zjištění, zdali by bylo možné, dle jejich názoru, přenést některé ze zmíněných prvků do českého prostředí s cílem zlepšit zdejší praxi sociálního bydlení.

6. Metodologie výzkumu

Praktická část této bakalářské práce je založena na kombinované výzkumné strategii. Ta je postavena na komparativní analýze a následných polostrukturovaných rozhovorech s odborníky na oblast sociálního bydlení.

6.1 Komparativní analýza

V rámci komparativní analýzy bylo zvoleno šest aspektů (hledisek) v nastavení dílčích systémů sociálního bydlení zemí České republiky, Rakouska, Slovenska a Švédska. Vybranými aspekty jsou:

- 1) forma vlastnictví
- 2) charakter financování
- 3) legislativní rámec
- 4) organizační rámec
- 5) poskytovatel služby (sociálního bydlení)
- 6) příjemce služby (sociálního bydlení)

Tato hlediska byla zvolena ze dvou důvodů:

- a) Dílčí dimenze nás seznamují se základními oblastmi, prostřednictvím kterých lze nahlížet na podobnosti a odlišnosti jednotlivých systémů sociálního bydlení konkrétních zemí EU.
- b) Pro svůj základní charakter jsou dané aspekty čteně zkoumanými z hlediska odborné literatury:
 - Primárním pramenem, na jehož základě jsem kritéria stanovila, je dokument *Social Housing in the EU*, který hovoří o „čtyřech dimenzích charakterizujících a rozlišujících modely a politiky sociálního bydlení: jedná se o formu vlastnictví, poskytovatele služby, příjemce a charakter financování“ (Braga, 2013), typickými pro Evropskou unii.
 - Mimo tento dokument lze najít obdobná hlediska i v dalších zdrojích, například brožura *Sociální bydlení v ČR* hovoří o osobách (tedy příjemcích), kterým je sociální bydlení určeno a o jeho aktérech, pod které spadají jak poskytovatelé, tak subjekty financující sociální bydlení (*Sociální bydlení v ČR, 2021*).

- Na zvolené aspekty se odvolává též zahraniční literatura, příkladem může být článek „Defining Social Housing: A Discussion on the Suitable Criteria“, jenž zmiňuje pět klíčových kritérií: cílovou skupinu, formu vlastnictví, typ poskytovatele, veřejné intervence a dotace (Granath Hansson, 2018).
- Ke čtyřem charakteristikám, častým z hlediska odborné literatury, přidávám též rámec legislativní a organizační, které by měly podpořit komplexnější představu o tom, jak jednotlivé systémy fungují.

Údaje získané komparací budou prezentovány v přehledové tabulce, jež tvoří první přílohu této bakalářské práce.

6.2 Polostrukturované rozhovory

Pro účely druhé části této kombinované výzkumné strategie byla využita metoda kvalitativního výzkumu, konkrétně polostrukturované rozhovory, které byly vedeny s odborníky v oblasti sociálního bydlení.

Disman (2011) identifikuje kvalitativní výzkum jako výzkum se slabou mírou standardizace, jejíž důsledek spočívá v nízké reliabilitě tzn. spolehlivosti výzkumu/metody. Na druhou stranu, díky prvkům slabé standardizace, volné formě otázek a odpovědí, které nejsou tak „svazující“ jako u kvantitativního výzkumu, má kvalitativní výzkum potenciál dostat vysoké validity tzn. platnosti výzkumu (validita = míra přesnosti toho, zda opravdu měříme to, co jsme měřit chtěli). V úvodu výzkumného procesu stojí pozorování či sběr dat. Následně výzkumník hledá pravidelnosti vyskytující se v těchto datech, jejich význam a formuluje předběžné závěry. Výstupem výzkumu může být nově formulovaná hypotéza nebo nová teorie.

Jednou z metod užívaných v rámci kvalitativního výzkumu je polostrukturovaný rozhovor. Základem takového rozhovoru je schéma mající závazný charakter pro tazatele. Takové schéma neboli jádro rozhovoru, je tvořeno základními tématy a otázkami, které má výzkumník (tazatel) povinnost probrat. Pořadí těchto otázek je někdy možné zaměňovat, jindy je nutné držet se jejich předem stanovené posloupnosti. Na základní otázky a témata se navinují další, doplňující otázky a témata, které tazatel hodnotí jako užitečné. V rámci polostrukturovaného rozhovoru je dobré využívat tzv. následné inquiry, tedy upřesnění či vysvětlení informace, kterou respondent sdělil tazateli. Příkladem mohou být doplňující otázky ze strany tazatele (Miovský, 2006).

Polostrukturovaný rozhovor jako jedna z metod kvalitativního výzkumu byla definována výše. V rámci výzkumné metody dále identifikujeme výzkumný vzorek a jeho charakteristiky. Pro účely této bakalářské práce:

- 1) Jako základní jednotka vzorku byli vybráni lidé. Ti tvoří heterogenní typ vzorku. Takový typ aktérů se k výzkumu vztahuje pouze na základě svého vztahu ke zkoumanému jevu či jeho jedné klíčové charakteristice (*Novotná, 2020*).
- 2) Vzorek byl konstruován dle prostého záměrného (účelového) výběru, jenž je vhodný v situacích, kdy se jedná spíše o menší potřebný výběrový soubor a aktéři příslušící do základního souboru jsou snadněji dostupní. Daný vzorek reprezentuje „nejjednodušší variantu metody záměrného výběru. Spočívá v tom, že bez uplatnění dalších specifických metod či strategií vybíráme mezi potenciálními účastníky výzkumu (tj. účastníky splňujícími určité kritérium nebo soubor kritérií) toho, který je pro účast ve výzkumu vhodný a současně s ním také souhlasí.“ (*Miovský, 2006*).
- 3) Techniku tvorby vzorku představuje tzv. metoda sněhové koule (Snowball Sampling). Tato technika je založena na „výběru jedinců, při kterém nás nějaký původní informátor vede k jiným členům naší cílové skupiny.“ (*Disman, 2011*). V případě metody rozhovoru se tak jedná o situaci, kdy nás první dotazovaná osoba spojí s druhým respondentem, který nás napojí na dalšího dotazovaného, a tak postupujeme, dokud není splněna požadovaná velikost vzorku.
- 4) Bylo osloveno celkem 12 potenciálních respondentů, z čehož se 6 účastnilo.

Pro účely kvalitativní analýzy textu u polostrukturovaných rozhovorů bylo zvoleno otevřené kódování, jež vychází z metody zakotvené teorie Glasera a Strausse (*1967*).

7. Výsledky výzkumu

7.1. Výsledky komparativní analýzy

Do srovnání bylo zahrnuto šest základních aspektů: forma vlastnictví, charakter financování, legislativní rámec, organizační rámec, poskytovatel služby (sociálního bydlení) a příjemce služby (sociálního bydlení). Tyto informace byly rozšířeny o kategorie „počet sociálních bytů v dané zemi“, „nároky podmiňující přístup k sociálnímu bydlení“, vlastník sociálních bytů“ a „zkušenost s uplatňováním přístupu Housing First“. Daná hlediska slouží pro ještě přesnější nastínění podoby dílčích systémů sociálního bydlení, do základního výzkumu však zahrnuta nebyla. Uvedené aspekty byly zkoumány na základě odborné literatury a statistik. Získaná data byla převedena do přehledové tabulky, jež je součástí příloh této bakalářské práce.

V rámci této části lze uvést shrnutí poznatků o šesti základních aspektech, vyjmenovaných výše, pro jednotlivé země.

7.1.1 České republika

Styčný bod v oblasti realizace sociálního bydlení v českém prostředí tvoří aktivity některých obcí, jež jsou dle § 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích zavázány k „péči o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů“. I přes absenci legislativní úpravy sociálního bydlení uskutečňuje několik českých obcí vlastní projekty směrem k jeho praktikování.

Jak bylo zmíněno výše, Česká republika postrádá zákon, jenž by reguloval oblast sociálního bydlení. Tuto skutečnost lze považovat za negativum českého nastavení. Tím, že sociální bydlení není ani právně, ani jinak závazné, se může jeho realizování a z něho vyplývající práva a povinnosti pro občany v jednotlivých krajích lišit, a to s ohledem na jejich trvalé bydliště. Z takových rozdílů plyne další potíže. Některá města, na něž jsou v oblasti zajištění svých obyvatel kladeny vysoké nároky, jsou zatížena přílivem sociálně znevýhodněných skupin osob, díky čemuž vznikají v určitých lokalitách vyloučené oblasti. (*Hodnocení dopadů regulace (RIA): sociální bydlení v České republice, 2017*). Prvním význačným posunem v oblasti definování sociálního bydlení bylo vydání Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015-2025 Ministerstvem práce a sociálních věcí (2015).

I přes scházející legislativu můžeme identifikovat subjekty, které zastřešují organizační rámec sociálního bydlení. Hlavním koordinátorem oblasti bydlení je Ministerstvo práce pro

místní rozvoj, do jehož kompetencí mimo jiné spadají politika bydlení, rozvoj domovního a bytového fondu, působnost ve věcech nájmu bytů a nebytových prostor. Neméně významné je Ministerstvo práce a sociálních věcí, jehož působnost zahrnuje oblast péče o občany, kteří potřebují zvláštní pomoc, dále oblast sociální péče, sociální práce, sociálních služeb a nepojistných dávkových systémů, které zahrnují i dávky na bydlení. Spolu s MMR a MPSV je do organizačního rámce zapojeno několik dalších ministerstev, ÚP ČR, krajské úřady, obce a NNO (*Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015-2025, 2015*).

Co se formy vlastnictví týče, Poláková (2006) uvádí, že sociální bydlení má v České republice nejčastěji formu nájemního bydlení, na základě kterého orgány státu či obcí usilují o udržování balance na trhu s nájemním bydlením a o zajištění vhodného a důstojného bydlení pro potřebné skupiny občanů, jež si bydlení za takových podmínek nejsou schopni zabezpečit vlastními silami. Mimo státní a obecní nájemní byty lze do forem vlastnictví zařadit též „byty ve vlastnictví neziskových organizací a, za určitých okolností, též byty bytových družstev či byty soukromých pronajímatelů; vždy se jedná o byty určené k dlouhodobému pronájmu“ (*Hladká, 2018*).

Poskytovateli sociálního bydlení jsou, dle Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015-2025 (2015), obce a nestátní neziskové organizace.

Za příjemce sociálního bydlení, či cílovou skupinu sociálního bydlení, jsou považováni především lidé s nízkými příjmy. Jedná se o rodiny, zejména samoživitele, seniory, mladé dospělé opouštějící institucionální nebo náhradní rodinnou péči nebo osoby se zdravotním postižením (*Sociální bydlení v ČR, 2021*).

Dotace (*Hladká, 2018*) spolu s programem IROP (*Integrovaný regionální operační program 2021-2027, 2022*) tvoří základní složky financování sociálního bydlení v České republice.

7.1.2 Rakousko

Rakousko bývá uváděno za příklad země s dobrou a efektivní praxí sociálního bydlení. Jedním z prvků, který k takovéto praxi napomáhá, je charakteristický bytový fond. Pro rakouský trh s bydlením je typická vysoká míra nájemního bydlení s nízkým podílem vlastnického bydlení. Taková situace více či méně přetrvává od roku 1981 (*Mundt, 2016*). U České republiky můžeme za posledních třicet let sledovat naprosto opačný trend. Jedinou znatelnější změnou, která se od daného roku v Rakousku udála, byl zvyšující se podíl „nájemních zásob“ spravovaných

takzvanými „LPHAs“ (limited-profit housing associations), v překladu „bytová družstva s omezeným ziskem“ (Mundt, 2018), která operují s nezanedbatelným množstvím nájemních bytů.

Oblast sociálního bydlení je v Rakousku tvořena dvěma úseky administrativně přidělených nájemních bytů s nižšími tržními cenami. Za první, jde o fond nájemních bytů s omezeným ziskem, vlastněný a spravovaný zhruba sto devadesáti bytovými družstvy s omezeným ziskem. Za druhé se jedná o obecní nájemní bytový fond (Mundt, 2018).

Co se způsobu financování týče, Marquardtová a Glaser (2020) ve svém textu zmiňují, že vídeňský systém sociálního bydlení je subvencován prostřednictvím daně vybírané státem jako daň ze mzdy (jedná se o jedno procento rovnoměrně jdoucí z mezd všech zaměstnanců a zaměstnavatelů), finance získané tímto způsobem jsou dále distribuovány do dalších provincií země; druhotný důležitý zdroj výdajů na bydlení tvoří tzv. „zpětné toky“ financí plynoucí z bývalých úvěrů do rozpočtu na bydlení. Daň ze mzdy však není zdaleka jediným příspěvkem tvořícím finanční „zásoby“ pro realizaci sociálního bydlení. Dalšími obvyklými zdroji financování jsou (Financing of Social Housing, 2013):

- dlouhodobé veřejné půjčky regulované provinciemi: jedná se o hypoteční úvěry, bankovní úvěry,
- developerský kapitál,
- vlastní kapitál nájemce – kapitál funguje v podstatě jako kvazi půjčka, kterou bytový podnik dluží nájemci, a ta se vrací nepřímo snížením nájemného

Stát (především určité úrovně jeho uspořádání) společně s jednotlivými spolkovými zeměmi zastřešují legislativní rámec sociálního bydlení. Mimo legislativu odpovídá za daňové příjmy, a to z důvodu, že se většinou jedná o občanské právo (Ammand, 2005). Bytové právo, mající vliv na realizaci sociálního bydlení, sestává ze čtyř součástí (Ammand, 2005):

1. Nájemní právo: Jádrem jsou předpisy týkající se především omezení sazby nájemného, jež platí pouze pro relativně malý sektor soukromých nájemních bytů postavených před rokem 1945.
2. Zákon o kondominiu upravuje vztahy mezi vlastníky bytů, podmínky údržby atd.
3. Zákon o bydlení s omezeným ziskem reguluje činnost LPHA, chování a kontrolu, výpočet nájemného (nákladového nájemného), podmínky „práva koupě“ a také podmínky údržby.

4. Občanský zákoník: Část bytového fondu, zejména pronajaté rodinné domy, byla nedávno vyňata z předpisů nájemního práva. Nyní jsou smlouvy pro tento segment upravovány pouze občanským zákoníkem.

Poskytovatele sociálního bydlení tvoří několik subjektů, jsou jimi (*Financing of Social Housing, 2013*):

1. obce
 - spravují 33 %⁵ sociálního bytové fondu, nicméně se již nezapojují do realizace nových výstaveb,
2. bytové organizace s omezeným ziskem (LPHAs)
 - spravují 56 % sociálního bydlení,
 - na rozdíl od „ziskových poskytovatelů“ nemohou bytové společnosti s ručením omezeným vykonávat jinou činnost než poskytování a správu nájemního a vlastnického bydlení za omezené nájemné/ceny,
3. ziskoví poskytovatelé
 - spravují 11 % sociálního bydlení

Je tedy zřejmé, že nejvýznamnějším subjektem poskytujícím sociální bydlení jsou bytové organizace s omezeným ziskem.

Rakouský systém sociálního bydlení nemá, na rozdíl od České republiky, konkrétně definované skupiny osob, jež bychom mohli označit za příjemce služby. Jak uvádí Lainová a Pattiniová (2011), pro přístup k sociálnímu bydlení jsou uplatňovány určité příjmové limity, které jsou definovány různými schématy propagace jednotlivých spolkových zemí.

7.1.3 Slovensko

Sociální bydlení je na Slovensku realizováno veřejným nájemním sektorem (*Přehled systémů sociálního bydlení ve vybraných evropských zemích a jejich komparace, 2018*). Oblast sociálního nájemního bydlení tvoří pouze 3 % z celkového bytového fondu (*Dijol, Goudis, 2017*).

Financování vymezuje zákon č. 443/2010 Z. z., o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní, jenž hovoří o sociálním bydlení jako o „bydlení (či ubytování) financovaném s použitím veřejných prostředků“. Veřejné prostředky jsou dále specifikovány v tomtéž zákonu. U

⁵ Uvedené procentní údaje vypovídají o stavu na přelomu let 2012 a 2013, kdy byla studie prováděna.

podpory rozvoje bydlení lze hovořit o dvou nástrojích subvencování. Jedná se o tzv. přímou a nepřímou státní podporu⁶.

Poskytování služeb bydlení upravuje několik zákonů⁷. Dle Svidroňové (2017) má taková fragmentace za následek zhoršení transparentnosti bytové legislativy.

Do organizačního rámce sociálního bydlení na Slovensku lze v první řadě zařadit obce a města, která jsou hlavními poskytovateli služby. Stát v tomto ohledu působí jako „manažer“ výstavby, resp. rozvoje sociálního bydlení. Oblast státní bytové politiky včetně jejích cílů stanovuje Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenské republiky (*Přehled systémů sociálního bydlení ve vybraných evropských zemích a jejich komparace, 2018*).

Sociální bydlení je poskytováno výlučně v rámci veřejného sektoru (*Přehled systémů sociálního bydlení ve vybraných evropských zemích a jejich komparace, 2018*). Jediným poskytovatelem jsou obce. Nestátní neziskové organizace společně se sociálními službami zastávají doplňkovou funkci při poskytování určité formy bydlení pro osoby v nouzi. Na základě zákona č. 448/2008 Z. z., o sociálních službách zřizují NNO a sociální služby zařízení nouzového bydlení, útulků, nocleháren apod. (*Polaková Suchalová, 2010*).

Skupinu příjemců služby tvoří osoby, jejichž vlastní (finanční) prostředky nedosahují takové výše, aby jimi zabezpečili či si udrželi základní bydlení na standardním trhu s bydlením (*Koncepcia štátnej bytovej politiky do roku 2020, 2015*). Vedle tohoto kritéria stojí další, neméně podstatný ukazatel, kterým je znevýhodněné postavení potenciálních příjemců služby ve společnosti. Za znevýhodněné skupiny osob lze považovat například (*Koncepcia štátnej bytovej politiky do roku 2020, 2015*):

- nízkopříjmové skupiny obyvatelstva,

⁶ 1) Přímá podpora státu

→ dotace ze státního rozpočtu, resp. Ministerstva dopravy a výstavby Slovenské republiky

→ nová výstavba sociálního bydlení financována zejména kombinací dotací a zvýhodněných půjček (Housing Europe, 2010); do přímé podpory ze strany státu patří zvýhodněné úvěry SFRB (Státní fond rozvoje bydlení) zaměřené zejména na zabezpečení nájemních bytů a obnovu bytového fondu

2) Nepřímá podpora státu

→ Mezi nepřímé nástroje lze zařadit státní příspěvek k hypotečním úvěrům a státní příspěvek pro mladé k hypotečním úvěrům, státní podporu k stavebnímu spoření nebo podporu obnovy bytového fondu poskytováním záruk za úvěry (zdroj: *Přehled systémů sociálního bydlení ve vybraných evropských zemích a jejich komparace, 2018*)

⁷ Zákon č. 182/1993 Z. z. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, Zákon č. 607/2003 Z. z., o Štátnom fonde rozvoja bývania, Zákon č. 443/2010 Z. z., o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní, Zákon č. 90/2016 Z. z., o úveroch na bývanie a o zmene a doplnení niektorých zákonov

- mladé rodiny,
- mnohočetné rodiny,
- osoby se zdravotním postižením,
- seniory, ...

7.1.4 Švédsko

Švédsko nedisponuje speciálním sektorem pro oblast sociálního bydlení. Za zástupce sektoru sociálního bydlení lze ve Švédsku považovat sektor obecního bydlení (*Magnusson, 2008*).

Poskytovatelem jsou obecní bytové společnosti, které svou nabídku cílí nejen na nejzranitelnější skupinu obyvatel, nýbrž i na širokou veřejnost (*Laino, 2011*). Odpovědnost za poskytování bydlení určeného pro takto široce specifikovanou škálu osob připadá ve Švédsku na sektor obecního bydlení. Obce jsou zprostředkovateli bydlení pro své obyvatele (*Magnusson, 2008*). Byty jsou obvykle přidělovány na základě doby strávené na čekací listině, na niž se může zapsat kdokoliv (*Lind, 2017*).

Forma vlastnictví je stejná jako v předešlých třech případech. Jedná se o nájemní bydlení. Byty určené pro potřeby sociálního bydlení jsou ve vlastnictví obecních bytových společností, které jsou organizovány jako akciové společnosti (společnosti s ručením omezeným) (*Laino, 2011*).

Systém financování sektoru bydlení nenabízí žádné všeobecné dotace, které by mohly být čerpány. Peněžní fond zajišťující veřejné bydlení je tvořen příjmy z nájmu (*Laino, 2011*).

Bydlení, které poskytují obecní bytové společnosti je otevřeno všem (*Lind, 2017*). Nejsou nastaveny žádné příjmové limity ani nic tomu podobného. I přesto lze identifikovat určité charakteristiky u osob, jež využívají tento typ bydlení. Obyvatelé veřejného bydlení mívají nižší příjmy, vykazují vyšší míru nezaměstnanosti a pobírají více sociálních dávek. Konkrétně lze hovořit například o rodičích samoživitelích či imigrantech (*Laino, 2011*).

7.1.5 Interpretace a diskuze výsledků komparativní analýzy

Prostřednictvím analýzy šesti definovaných aspektů bylo možné určit, jaké odlišnosti či podobnosti lze mezi jednotlivými systémy sociálního bydlení nalézt a přiblížit, jak fungují.

Česká republika je státem, u kterého lze v oblasti sociálního bydlení shledat pozitiva i negativa. Za jednoznačný klad považují aktivity některých obcí, jež se i přes absenci zákona o sociálním bydlení zasazují o jeho realizaci. Jasně negativum českého systému tvoří ona absence legislativní úpravy, která zakládá mnoho komplikací pro snadné zavádění sociálního bydlení. Pokud by se Česká republika zbavila tohoto zadržehle, pak by se, myslím, postupně navyšoval počet obcí praktikujících tento typ služby a bydlení. Za méně šťastné lze pravděpodobně považovat i rozptýlení kompetencí v oblasti sociálního bydlení na několik subjektů. To může zakládat nesnáze či třenice při snaze o jeho realizaci. Taková záležitost nás vede zpět k problematice chybějící legislativní úpravy. Co vnímám za sporné je nastavení cílové skupiny sociálního bydlení tedy nízkopříjmové domácnosti (či jednotlivce). Pod skupinu osob s nízkými příjmy by sice v České republice dnes mohlo spadat mnoho lidí, i přesto taková charakteristika vytváří určitou bariéru pro vstup do sociálního bydlení. Za opak a dobrý příklad této praxe považují švédské nastavení, kdy je bydlení, poskytované obecními bytovými společnostmi, otevřeno všem bez rozdílu.

Rakouský systém sociálního bydlení, zejména pak ten Vídeňský, bývá mnohdy předkládán jako příklad dobré praxe. Za zásadní považují vysoký podíl obecního bytového fondu, který poskytuje mnoho prostoru s jeho nakládáním i pro sociální účely. V České republice sledujeme za posledních třicet let naprosto opačný trend. Obecní bytový fond je z naprosté většiny rozprodán, což činí realizaci sociálního bydlení daleko náročnější. Hlavním poskytovatelem sociálního bydlení jsou bytové organizace s omezeným ziskem, které, jak z výše uvedeného textu vyplývá, vykonávají pouze poskytování a správu nájemního a vlastnického bydlení za omezené nájemné/ceny. Další faktor, jenž činí rakouský systém za příkladný, je soubor zákonů upravující oblast sociálního bydlení. U příjemce služby nelze hovořit o tak konkrétních skupinách jako v případě ČR. Nicméně i zde hrají roli určité příjmové limity, které umožňují přístup do sociálního bydlení. Je pro mě těžké posoudit, jaké z nastavení těchto dvou zemí funguje lépe.

Slovensko má s českým systémem některé společné prvky. Sociální bydlení je poskytováno taktéž veřejným nájemním sektorem. Oblast sociálního bydlení tvoří z celého bytového fondu pouhá tři procenta, což vypovídá o jeho velmi malém rozšíření. Další shodný prvek tvoří příjemci služby. Stejně jako v případě ČR můžeme u Slovenska hovořit o nízkopříjmových skupinách osob. Jediným rozdílem je, že slovenský systém navíc uvádí osoby ve znevýhodněném postavení. To sice s nízkými příjmy úzce souvisí, daná charakteristika však může cílovou skupinu sociálního bydlení ještě o něco rozšířit. Co se poskytovatele týče, tím

jediným jsou obce. U ČR bychom mohli navíc zmínit NNO. V případě Slovenska může taková minimalizace, dle mého názoru, činit praxi sociálního bydlení transparentnější.

Švédský systém sociálního bydlení je velmi specifický. V jeho případě nelze ani hovořit o určitém sektoru sociálního bydlení, jelikož žádný neexistuje. To, co v tomto státě funguje, je segment obecního bydlení, v rámci něhož existují obecní bytové společnosti. Tento úsek nenastavuje žádné limity pro přístup k bydlení a má být dostupný všem bez rozdílu. Jediným „omezením“ jsou čekací listiny, které mohou významně prodloužit dobu obdržení bytu. Daný aspekt švédského nastavení považují za atraktivní. Uvažují o něm jako o prvku, který může švédským občanům přinášet pocity zabezpečení a jistoty ohledně vlastního bydlení, a to i přes čekací listiny. Na druhou stranu, Švédsko (spolu se skandinávskými zeměmi) představují státy silně pro-sociálně orientované. Je možné, že takový způsob poskytování bydlení funguje i díky tamní silné sociální politice.

7.2. Výsledky rozhovorů

Tato část představí obsah polostrukturovaného rozhovoru a seznámí s jeho výstupy.

Pro účely druhé části kombinované výzkumné strategie této bakalářské práce byly realizovány polostrukturované rozhovory. Ty sestávaly z pěti otázek, které byly pokládány ve stejném pořadí. Znění a pořadí otázek bylo následovné:

1. Co v současném českém prostředí považujete za nejzásadnější problém v oblasti sociálního bydlení?
2. Znáte příklady dobré praxe sociálního bydlení v českém prostředí a mohl/a byste je uvést?
3. Které prvky zahraniční praxe v oblasti sociálního bydlení Vám přijdou jako inspirativní pro české prostředí?
4. Znáte nějaké funkční prvky v nastavení systému sociálního bydlení zemí Rakouska, Slovenska či Švédska?
5. Které ze zahraničních prvků by se daly dle Vašeho názoru přenést do českého prostředí, a tím zlepšit místní praxi sociálního bydlení?

Otázky zodpovědělo šest osob – odborníků na oblast sociálního bydlení. V následující části budou prezentovány jejich odpovědi. Pro zachování anonymity budou jednotliví účastníci označeni jako:

- R1 (Respondent 1) – odborník v oblasti sociálního bydlení, účast v rámci Platformy pro sociální bydlení a Magistrátu hlavního města Praha
- R2 (Respondent 2) – odborník v oblasti bydlení, účast v rámci Platformy pro sociální bydlení, poradce pro ukončování bezdomovectví
- R3 (Respondent 3) – odbornice v oblasti sociálního bydlení, účast v rámci projektu Podpora pro sociální bydlení Ministerstva práce a sociálních věcí
- R4 (Respondent 4) – odborník v oblasti sociálního bydlení, koordinátor projektových programů statutárního města Brno
- R5 (Respondent 5) – odborník v oblasti sociálního bydlení, účast v rámci Platformy pro sociální bydlení a projektu Recovery Housing organizace Renadi, o.p.s
- R6 (Respondent 6) – odborník v oblasti sociálního bydlení, vedoucí Centra bydlení Liberec

Informace získané z odpovědí budou představeny níže v přehledové tabulce ve formě bodů.

	OTÁZKA Č. 1	OTÁZKA Č. 2	OTÁZKA Č. 3	OTÁZKA Č. 4	OTÁZKA Č. 5
	<i>Co v současném českém prostředí považujete za nejzásadnější problém v oblasti sociálního bydlení?</i>	<i>Znáte příklady dobré praxe sociálního bydlení v českém prostředí a mohl/a byste je uvést?</i>	<i>Které prvky zahraniční praxe v oblasti sociálního bydlení Vám přijdou jako inspirativní pro české prostředí?</i>	<i>Znáte nějaké funkční prvky v nastavení systému sociálního bydlení zemí Rakouska, Slovenska či Švédska?</i>	<i>Které ze zahraničních prvků by se daly dle Vašeho názoru přenést do českého prostředí, a tím zlepšit místní praxi sociálního bydlení?</i>
R1	<ul style="list-style-type: none"> • Neexistence SB (ve smyslu legislativy a realizace SB na státní úrovni) 	<ul style="list-style-type: none"> • Realizace sociálního bydlení na úrovni měst (Praha – změna v nakládání s obecními byty, nyní hlavní město disponuje zhruba čtyřmi stovky „sociálních bytů), Brno – pilotování přístupu Housing First; Ostrava; Plzeň – realizace přístupu Housing First + sociální práce s „náročnými“ klienty; České Budějovice, Písek, Jihlava), krajů (Královéhradecký kraj) a jednotlivých městských částí hlavního města Prahy • financování sociální práce jako jedné ze součástí realizace SB prostřednictvím 	<ul style="list-style-type: none"> • Německo, Rakousko (Vídeň) – velká část bytového fondu je spravována veřejným sektorem • Velká Británie – existence tzv. housing associations, tedy neziskových subjektů poskytujících SB • Finsko – silný sektor veřejného a sociálního bydlení 	<ul style="list-style-type: none"> • Rakousko – vznik určitého druhu fondu, který poskytuje finanční příspěvek pro zaplacení vkladu do družstevního bydlení • Slovensko – úspěšné programy výstavby (např. na východním Slovensku programy výstavby tzv. svépomocí v rámci romských osad) 	<ul style="list-style-type: none"> • Velká část z toho, co funguje v zahraničí, by byla potenciálně přenositelná do českého prostředí • To, co se naopak realizovat nedá, je praktikování bytové politiky na základě dohody mezi všemi obcemi (ČR má přes 6 000 obcí, naproti tomu jiné státy se skládají pouze z několika jednotek či desítek obcí, a tak je domluva mezi nimi daleko jednodušší)

		<p>krajských sítí sociálních služeb</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktivity neziskových organizací směrem k realizaci SB 			
	<p><i>Co v současném českém prostředí považujete za nejzásadnější problém v oblasti sociálního bydlení?</i></p>	<p><i>Znáte příklady dobré praxe sociálního bydlení v českém prostředí a mohl/a byste je uvést?</i></p>	<p><i>Které prvky zahraniční praxe v oblasti sociálního bydlení Vám přijdou jako inspirativní pro české prostředí?</i></p>	<p><i>Znáte nějaké funkční prvky v nastavení systému sociálního bydlení zemí Rakouska, Slovenska či Švédska?</i></p>	<p><i>Které ze zahraničních prvků by se daly dle Vašeho názoru přenést do českého prostředí, a tím zlepšit místní praxi sociálního bydlení?</i></p>
R2	<ul style="list-style-type: none"> • Absence legislativního vymezení SB – zejména absence definice, nastavení kompetencí jednotlivých subjektů, které jsou součástí realizace SB; dlouhodobá strategie financování • Nedostatečný veřejný bytový fond vyplývající z masové privatizace 90. let 20. století 	<ul style="list-style-type: none"> • Realizace sociálního bydlení prováděné obcemi (Brno – projekt Rapid Re-Housing⁸, Ostrava – dohoda o vyčlenění bytů pro účely SB mezi Magistrátem, jenž disponoval malým počtem bytového fondu, s městskými obvody, jež vlastnily většinu bytového fondu, dále počáteční účast politiků 	<ul style="list-style-type: none"> • Rakousko (Vídeň) – vysoký podíl bytového fondu ve vlastnictví města, což vede k širokému spektru možností a účelu jejich využívání; uplatňování universalistického modelu SB, kdy mají k SB přístup téměř všechny skupiny populace, v rámci sociálních bytů se mísí lidé s různou životní úrovní a nedochází tak k vytváření např. 	<ul style="list-style-type: none"> • Slovensko – zavádění přístupu Housing First (Košice), v minulosti se ČR inspirovala přístupem dostupného bydlení⁹, jenž byl na Slovensku praktikován • Švédsko – silný sociální stát snažící se o maximální možnou sociální ochranu svých občanů, ve srovnání s ČR či SR má rozsáhlejší veřejný bytový fond • Rakousko – uplatňování přístupu 	<ul style="list-style-type: none"> • Uplatňování přístupu Housing First v Kanadě, USA či preventivních programů realizovaných ve Walesu • Praxe fungující ve vícero státech (např. Holandsko, Velká Británie, Rakousko konkrétně Vídeň) – fungování sociálních družstev, resp. asociací, které se vyznačují

⁸ Rapid Re-Housing neboli metoda Rychlého zabydlení je jednou ze součástí přístupu Housing First. V České republice je RRH realizován v Brně, a to s cílovou skupinou domácností (rodiče s dětmi) žijících bez bydlení, v nevhovujícím typu obydlí či jim hrozí bezprostřední ztráta bydlení. Tyto domácnosti potřebují v rámci nového zabydlování sociální podporu. Definice Rapid Re-Housing - Rychlé zabydlení | Platforma pro sociální bydlení. Platforma pro sociální bydlení | ukončujeme bezdomovectví V ČR [online]. Copyright © 2018. Janovského 767 [cit. 12.07.2022]. Dostupné z: <https://socialnibydeni.org/slovník-pojmu/rapid-re-housing-rychle-zabydeni>

⁹ Metoda dostupného bydlení je dlouhým a víceúrovňovým procesem s cílem získání vlastního bydlení. Osoba musí projít několika levely ubytování, prostřednictvím kterých se na samostatné bydlení teprve připravuje. Dostupné bydlení stojí v protikladu k metodě Bydlení především (Housing First), která staví získání bytu na první místo před vše ostatní.

		<p>magistrátu na tvorbě realizování SB) či neziskovými organizacemi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na základě výzvy, vypsáné Evropskou komisí v rámci strukturálních fondů, byl podpořen přístup Housing First, díky čemuž bylo do projektu zapojeno několik dalších českých obcí • Projekt k ukončování bezdomovectví od neziskové organizace Romodrom o. p. s. 	<p>vyložených lokalit</p> <ul style="list-style-type: none"> • USA, Kanada – uplatňování přístupu Housing First, jenž se zaměřuje na osoby nejvíce zranitelné (osoby žijící na ulici, osoby závislých na návykových látkách, osoby s duševním onemocněním) • Velká Británie (Wales) – preventivní programy, např. nástroje předcházející bytové nouzi, tyto nástroje jsou mnohého typu, např. pomoc při setrvání osoby v jeho vlastním bydlení, případně nalezení náhradního bydlení či pobytové sociální služby 	<p>Housing First, preventivní nástroj (Vídeň), kdy má pronajímatel bytu povinnost nahlásit riziko ztráty bydlení svého nájemce a určitý typ sociálního úřadu je povinen prošetřit tuto rizikovou situaci, důvody jejího vzniku a hledat její možná řešení; promyšlený systém urbanismu, plánování města a městské výstavby, která probíhá na základě městem vypsáné soutěže o postavení městské čtvrti, v rámci hodnocení je uplatňováno pět dimenzí, přičemž dvě z nich jsou sociální udržitelnost a ekologická udržitelnost, která jsou z hlediska SB nejvíce zajímavá</p>	<p>svou neziskovostí, kdy je vzniklý zisk navrácen zpět do bytového fondu daného družstva, jenž napomáhá k jeho fungování</p> <ul style="list-style-type: none"> • Belgie – vznik sociálních realitních agentur – v ČR v malé míře taktéž fungují, pod Pražským centrem sociálních služeb vznikla městská nájemní agentura, která funguje jako realitní kancelář zaměřující se na skupiny osob mající snížené šance získat bydlení na standardním trhu s bydlením
	<p><i>Co v současném českém prostředí považujete za nejzásadnější problém v oblasti sociálního bydlení?</i></p>	<p><i>Znáte příklady dobré praxe sociálního bydlení v českém prostředí a mohl/a byste je uvést?</i></p>	<p><i>Které prvky zahraniční praxe v oblasti sociálního bydlení Vám přijdou jako inspirativní pro české prostředí?</i></p>	<p><i>Znáte nějaké funkční prvky v nastavení systému sociálního bydlení zemí Rakouska, Slovenska či Švédska?</i></p>	<p><i>Které ze zahraničních prvků by se daly dle Vašeho názoru přenést do českého prostředí, a tím zlepšit místní praxi sociálního bydlení?</i></p>
R3	<ul style="list-style-type: none"> • Absence bytů • Absence legislativy o SB 	<ul style="list-style-type: none"> • 16 obcí, které spolu s MPSV spolupracovaly na projektu zaměřeném na 	<ul style="list-style-type: none"> • Příklad jedné ze spolkových zemí Rakouska, kde mají developeři povinnost část 	<ul style="list-style-type: none"> • Rakousko (Vídeň) – Projekt sociálního podnikání, kdy nezisková organizace poskytuje jednak 	<ul style="list-style-type: none"> • Všechny ze zmíněných příkladů inspirativní

<ul style="list-style-type: none"> Nedostatečné financování sociální práce jako jedné ze součástí realizace SB 	<p>SB → ukázkovými příklady jsou Ostrava (nastavení spolupráce napříč sektory, tedy mezi magistrátem města, neziskovými organizacemi a nejvýznamnějším pronajímatelem bytů na tomto území), Plzeň (nastavení spolupráce mezi bytovým a sociálním odborem), vesnice Křižánky (zaměstnání sociálního pracovníka zaměřující ho se mimo jiné na SB; výkup nevyužívaných objektů a jejich přetvoření v obecní byty)</p> <ul style="list-style-type: none"> Projekty Housing First v Jihlavě, Českých Budějovicích, Mostě 	<p>výstavby věnovat pro sociální účely</p> <ul style="list-style-type: none"> Švédsko – vyjednávání o zvyšování nájmu probíhá na základě domluvy jednotlivých aktérů (pronajímatelé, zástupci asociací nájemců, pravděpodobně zástupci obcí i neziskového sektoru) Finsko – propojování developerů s obcemi, kdy developeři odkupují objekty, které byly obcemi využívány pro sociální účely a které nyní vyžadují rekonstrukci 	<p>službu SB, jednak zprostředkovává zaměstnání pro své klienty, a to prostřednictvím nábytkové banky a obchodu, které tato organizace spravuje. Klienti nábytek darovaný do nábytkové banky renovují a posléze prodávají. Ze získaného zisku je financován další chod organizace i platy klientů/zaměstnanců nábytkové banky.</p>	<p>zahraniční praxe.</p> <ul style="list-style-type: none"> Prohlubování přístupu Housing Led založeném na rychlém zabydlení člověka v jeho tíživé životní situaci Realizace legislativy o SB
<p><i>Co v současném českém prostředí považujete za nejzásadnější problém v oblasti sociálního bydlení?</i></p>	<p><i>Znáte příklady dobré praxe sociálního bydlení v českém prostředí a mohl/a byste je uvést?</i></p>	<p><i>Které prvky zahraniční praxe v oblasti sociálního bydlení Vám přijdou jako inspirativní pro české prostředí?</i></p>	<p><i>Znáte nějaké funkční prvky v nastavení systému sociálního bydlení zemí Rakouska, Slovenska či Švédska?</i></p>	<p><i>Které ze zahraničních prvků by se daly dle Vašeho názoru přenést do českého prostředí, a tím zlepšit místní praxi sociálního bydlení?</i></p>

R4	<ul style="list-style-type: none"> Absence zákona o SB a národní strategie Negativní pohled společnosti na oblast SB 	<ul style="list-style-type: none"> Realizace SB jednotlivými obcemi a kraji (např. Jihlava, Plzeň) Realizace pilotního projektu Housing First v několika českých obcích 	<ul style="list-style-type: none"> Praxe organizace HVO-Querido (Amsterdam) – existence družstev, která zajišťují byty pro účely SB Město Amiens (Francie) – pravicová vláda zaměřující se na problematiku bezdomovectví a jeho možná řešení, vysoký podíl bytů (70 %) ve vlastnictví města 	<ul style="list-style-type: none"> Rakousko – alokování sociálních bytů jako bytů obecních, spolupráce veřejného a soukromého sektoru v oblasti SB, existence bytových organizací s omezeným ziskem Švédsko – představitel silného sociálního státu, zapojení měst do realizace SB (prostřednictvím strategických dokumentů a akčních plánů) 	<ul style="list-style-type: none"> Spolupráce veřejného sektoru se soukromým trhem pronajímatelů bytů Zřízení externí organizace zajišťující správu nemovitostí (pro účely SB) Jasněji komunikovat význam sociálního bydlení a jeho potřeby směrem k politikům i široké veřejnosti Využívat jiné označení pro termín „sociální bydlení“, jenž bývá vnímán negativně
	<p><i>Co v současném českém prostředí považujete za nejzásadnější problém v oblasti sociálního bydlení?</i></p>	<p><i>Znáte příklady dobré praxe sociálního bydlení v českém prostředí a mohl/a byste je uvést?</i></p>	<p><i>Které prvky zahraniční praxe v oblasti sociálního bydlení Vám přijdou jako inspirativní pro české prostředí?</i></p>	<p><i>Znáte nějaké funkční prvky v nastavení systému sociálního bydlení zemí Rakouska, Slovenska či Švédska?</i></p>	<p><i>Které ze zahraničních prvků by se daly dle Vašeho názoru přenést do českého prostředí, a tím zlepšit místní praxi sociálního bydlení?</i></p>
R5	<ul style="list-style-type: none"> Nedostatečné zapojení státu do realizace SB 	<ul style="list-style-type: none"> Praha – činnosti realizované magistrátem hlavního města Prahy směrem k SB, zřizování humanitárních bytů umožňujících jednak vstup do 	<ul style="list-style-type: none"> Rakousko (Vídeň) – nakládání s bytovým fondem, kdy je jeho velká část tvořena veřejným sektorem s bydlením 	<ul style="list-style-type: none"> Rakousko – budování sociálního bydlení s mnohaletou tradicí, fungování bytových družstev (asociací) a vytváření komunitního způsobu soužití Slovensko – díky způsobu, jakým je 	<ul style="list-style-type: none"> Zavedení zákona o SB Koncepční přístup k realizaci SB Zjednodušení dávkového systému Zapojení soukromého

		<p>bydlení, jednak jeho dlouhodobé udržení (zaměření např. na matky samoživitelky)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nezisková organizace Romodrom o. p. s. – v rámci projektu zabydlování spolupracovala se soukromým trhem (v oblasti bydlení) 	<ul style="list-style-type: none"> • Skandinávie – existence organizací napomáhajících osobám v bytové nouzi, kdy se využívá „peer práce“ (část zaměstnanců je tvořena lidmi, kteří mají osobní zkušenosti s bytovou nouzí) 	<p>nastaven sociální systém, zejména pak dávkový systém, je velmi obtížné hledat příklady dobré praxe</p>	<p>trhu s byty do poskytování SB</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spolupráce pronajímatelů bytů s určitým typem sociálního úřadu za účelem prevence ztráty bydlení nájemců
	<p><i>Co v současném českém prostředí považujete za nejzásadnější problém v oblasti sociálního bydlení?</i></p>	<p><i>Znáte příklady dobré praxe sociálního bydlení v českém prostředí a mohl/a byste je uvést?</i></p>	<p><i>Které prvky zahraniční praxe v oblasti sociálního bydlení Vám přijdou jako inspirativní pro české prostředí?</i></p>	<p><i>Znáte nějaké funkční prvky v nastavení systému sociálního bydlení zemí Rakouska, Slovenska či Švédska?</i></p>	<p><i>Které ze zahraničních prvků by se daly dle Vašeho názoru přenést do českého prostředí, a tím zlepšit místní praxi sociálního bydlení?</i></p>
R6	<ul style="list-style-type: none"> • Neochota většiny obcí řešit oblast SB • Absence zákona o SB 	<ul style="list-style-type: none"> • Ostrava – nastavení komunikace mezi Magistrátem města Ostravy a jednotlivými městskými částmi ohledně rozdělení bytového fondu pro účely SB, využívání koncepce, jak spolupracovat s klientem, jak předcházet ztrátě jeho bydlení apod. • Nezisková organizace Romodrom o. p. s. – realizace rozsáhlého projektu na 	<ul style="list-style-type: none"> • Finsko – snižování počtu osob bez domova, využívání přístupu Housing First (jenž byl zaveden konzervativní vládou) • Holandsko – progresivní přístup v řešení sociální problematiky, např. osoby závislé na návykových látkách zakládají vlastní odbory, prostřednictvím kterých komunikují s vedením města, dále 	<ul style="list-style-type: none"> • Rakousko (Vídeň) – systém prevence ztráty bydlení prostřednictvím instituce FAWOS, jež poskytuje podporu obyvatelům soukromých, družstevních a obecních bytů, kteří jsou ohroženi ztrátou bydlení 	<ul style="list-style-type: none"> • Zavedení zákona o SB • Účinná strategie komunikace mezi jednotlivými subjekty SB • Inovativní způsoby uplatňované v přístupu Housing First např. specializovaný přístup Housing First na zabydlování mladistvých, který je nyní realizován v Kanadě • Sociální realitní činnost =

	<p>přístup Housing First</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brno – pilotování přístupu Housing First, a to nejprve v podobě Rapid Re-Housing určeného osobám dlouhodobě zasaženým bezdomovectvím spolu s duálními diagnózy • Liberec – využívání přístupu Housing First • Praha 7 – praxe kontaktního místa pro bydlení¹⁰ • Fungování nábytkových bank (např. Liberecký kraj, Ústecký kraj, Hlavní město Praha) 	<p>provozování tzv. mokrých domů¹¹, uplatňování přístupu Housing First</p> <ul style="list-style-type: none"> • Francie (Marseilles) – využívání přístupu Housing First 		<p>systém propojení sociálních realitních kanceláří s vlastníky bytového fondu</p>
--	--	---	--	--

Tabulka seznamující s otázkami a odpověďmi respondentů. Údaje byly získány prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů.

7.2.1 Interpretace a diskuze výsledků rozhovorů

Na základě šesti polostrukturovaných rozhovorů, vedených s odborníky v oblasti sociálního bydlení, bylo zodpovězeno pět otázek. Zastřešujícím tématem pro tuto sadu otázek byla problematika sociálního bydlení týkající se jednak České republiky, jednak zahraničních zemí. Následující text bude rekapitulovat podstatná zjištění z hlediska cílů této bakalářské práce.

¹⁰ „Kontaktní místo pro bydlení je určené všem obyvatelům hlavního města Prahy, kteří potřebují pomoci či poradit při řešení své bytové situace s cílem udržet jejich stávající bydlení či hledat nejúčinnějších řešení bytové nouze.“ Kontaktní místo pro bydlení při Magistrátu hl. m. Prahy a městských částí (Portál hlavního města Prahy). 302 Found [online]. Copyright © 2022 [cit. 12.07.2022]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/zivot_v_praze/bydleni/kontakty/kontaktni_misto_pro_bydleni_pri.htm

¹¹ Mokré či vlhké azylové domy jsou zařízení, která umožňují využívání vlastních služeb osobám, které přicházejí pod aktuálním vlivem návykové látek nebo například s domácími mazlíčky

Za prvé, bylo zjišťováno, jaké funkční prvky v nastavení systému sociálního bydlení zemí Rakouska, Slovenska a Švédska respondenti rozpoznávají.

Co se Rakouska, především pak jeho hlavního města, týče, lze zhodnotit, že jím uplatňovaná koncepce sociálního bydlení obsahuje mnoho funkčních elementů. Jedná se o:

- část developerské výstavby využívané pro sociální účely (praxe jedné ze spolkových zemí),
- existenci bytových družstev (asociací),
- existenci bytových organizací s omezeným ziskem,
- fond poskytující finanční příspěvek za účelem zaplacení vkladu pro vstup do družstevního bydlení,
- rozsáhlý bytový fond veřejného bydlení,
- sociální podnik ve formě nábytkové banky,
- systém prevence ztráty bydlení,
- strategii v oblasti urbanismu, plánování města a městské výstavby,
- uplatňování přístupu Housing First

Naproti tomu Slovensko představuje stát, u kterého lze shledat pouze dva prvky, o kterých respondenti uvažují jako o funkčních:

- programy výstavby svépomocí,
- zavádění přístupu Housing First ve městě Košice

Na rozdíl od Slovenska, které bylo ze strany respondentů hodnoceno jako země s žádným, či minimálním zajištěním sociálního bydlení, bylo Švédsko oceňováno především za systém rozsáhlé sociální ochrany vůči svým občanům. Respondenti identifikovali celkem čtyři konkrétní funkční aspekty v nastavení švédského systému sociálního bydlení:

- rozsáhlý bytový fond veřejného bydlení,
- silný sociální stát,
- zapojení měst do realizace sociálního bydlení,
- zvyšování nájmu probíhající na základě domluvy mezi zainteresovanými subjekty

Za druhé, na základě rozhovorů byly identifikovány prvky zahraničních systémů, které by, dle názoru respondentů, bylo možné přenést do českého prostředí, a tím zlepšit místní praxi sociálního bydlení. Čísla uvedená v závorkách vyjadřují, kolikrát byl daný prvek jmenován. Jedná se o:

- efektivní komunikování významu sociálního bydlení politiky či zainteresovanými subjekty směrem k široké veřejnosti (1),
- sociální realitní agentury (2),
- spolupráce pronajímatelů bytů s určitým typem sociálního úřadu za účelem prevence ztráty bydlení nájemců (1),
- preventivní programy předcházejících ztrátě bydlení (1),
- prohlubování přístupu Housing First (2),
- prohlubování přístupu Housing Led (1),
- propojení veřejného a soukromého bytového sektoru za účelem zlepšení podmínek pro realizaci sociálního bydlení (např. uvolněné více bytů pro sociální účely) (2),
- účinná komunikace mezi subjekty sociálního bydlení (1),
- vytvoření nového označení pro termín „sociální bydlení“ (1),
- zavedení legislativní úpravy sociálního bydlení (3) → vytvoření koncepčního přístupu pro realizaci sociálního bydlení (1),
- zjednodušení dávkové systému (1),
- zřizování externích organizací zajišťujících správu nemovitostí (pro účely SB) (1)

Prvek, který byl jmenován nejčastěji, celkem třikrát, bylo zavedení legislativy SB. Následovaly prohlubování přístupu Housing First, propojení veřejného a soukromého sektoru bydlení a sociální realitní agentury, jež byly zmíněny dvakrát. Zbylé prvky mají po jednom bodu.

Jak zmiňovali i samotní respondenti, všechny jmenované prvky jsou, dle mého názoru, přenositelné a aplikovatelné v českém prostředí, přičemž některé by šlo zrealizovat snadněji (např. efektivní komunikování významu sociálního bydlení politiky či zainteresovanými subjekty směrem k široké veřejnosti), jiné obtížněji (např. spolupráce pronajímatelů bytů s určitým typem sociálního úřadu za účelem prevence ztráty bydlení nájemců). Aspekt, který považuji za klíčový směrem ke všem zbylým prvkům je zavedení legislativní úpravy sociálního bydlení, jež by umožnila koncepčně přistupovat k jeho realizaci. To, co považuji za neméně významné je již zmiňovaný bod o efektivní komunikaci významu SB. U české veřejnosti vnímám její často opovrhlivý přístup k sociálnímu bydlení jako důsledek špatné komunikace jeho smyslu. Chyba není, dle mého úsudku, pouze na straně politiků, nýbrž i na straně neziskových organizací či jiných aktérů spojených se sociálním bydlením. Ti by mohli zapracovat na lepší „image“ sociálního bydlení, aby jej široká veřejnost nevnímala tak negativně.

Výsledkem expertních rozhovorů je mj. i kategorizace problematik, kterým je třeba věnovat další pozornost při prosazování sociálního bydlení v ČR. Jedná se o následující tři oblasti zájmu:

1. faktory ovlivňující realizaci sociálního bydlení,
2. obecný společenský diskurz vůči sociálnímu bydlení,
3. příklady praxe sociálního bydlení

Mezi faktory ovlivňující realizaci sociálního bydlení lze v případě rakouského systému zařadit vysoký podíl obecních bytů určených pro sociální bydlení, spolupráci veřejného a soukromého trhu s bydlením, existenci bytových organizací s omezeným ziskem. Tyto prvky přispívají k funkčnosti celého systému. U Švédska lze hovořit o specifickém nastavení sociální politiky, tedy o silné roli sociálního státu. Ta umožňuje progresivní přístup k řešení sociálních problémů. V rámci českého systému sociálního bydlení byly jmenovány faktory negativně ovlivňující jeho realizaci. V prvé řadě se jedná o absenci zákona o sociálním bydlení, ze které vyplývá neochota většiny českých obcí řešit otázku sociálního bydlení. Dále rozprodáný obecní bytový fond a s tím spojená absence bytů potenciálně využitelných pro sociální účely ovlivňují realizaci sociálního bydlení.

Kategorie obecný společenský diskurz je faktorem specifickým pro české prostředí. Sociální bydlení a jeho význam se v České republice neustále setkává s nepochopením a negativním postojem veřejnosti. To může mj. souviset s uplatňováním tzv. principu zásluhovosti, na kterém tento stát funguje. Poskytnutí pomoci, zejména té sociální, je posuzována na základě její potřeby. Ve vztahu k sociálnímu bydlení přetrvává v českém prostředí názor, že lidé, kterým je k sociálnímu bydlení umožněn přístup si jej nezaslouží. To vede zpět k aspektu nepochopení či neznalosti významu sociálního bydlení.

Posledním faktorem, jenž ilustruje odlišnosti v nastavení dílčích systémů sociálního bydlení je oblast příkladů praxe sociálního bydlení. U Slovenska lze hovořit o programech výstavby svépomocí. Švédsko je státem, u kterého nebyl jmenován žádný konkrétní příklad praxe, nicméně již zmiňovaná silná role sociálního státu byla respondenty uvedena vícekrát a lze ji označit za výchozí bod efektivní praxe řešení sociálních problémů. Rakouský systém zahrnuje působení organizace FAWOS zaměřující se na sociální realitní činnost, dále vznik fondu, jenž poskytuje finanční příspěvek domácnostem s nízkými příjmy pro umožnění jejich vstupu do družstevního bydlení. Dalším příkladem je existence neziskové organizace, která má dva účely. Za prvé, poskytuje službu sociálního bydlení. Za druhé, vede nábytkovou banku, ve které zaměstnává nájemníky (klienty) dané služby. V případě České republiky byla hojně jmenována

praxe některých českých obcí. Můžeme zmínit Ostravu, kde funguje efektivní komunikace mezi magistrátem a městskými obvody ohledně rozdělení bytů pro sociální účely či preventivní činnost pro osoby ohrožené ztrátou komerčního bydlení. Brno je příznačné pilotováním přístupu Housing First, který se postupně šíří i do dalších českých měst. V Plzni jde jednak o propojení sociálního a bytového odboru, jednak o efektivní komunikaci mezi jednotlivými aktéry těchto odborů.

Závěr

Bakalářská práce se zabývala oblastí sociálního bydlení. Konkrétně se zaměřovala na nastavení systému sociálního bydlení u čtyř zemí Evropské unie, a to České republiky, Rakouska, Slovenska a Švédska.

Teoretická část pojednávala o nedílných součástech sociálního bydlení. Jednalo se o oblast bydlení jako fenoménu, tedy významu, jaký bydlení mělo a má z historického i dnešního hlediska. Druhá část hovořila o obsahu bytové politiky, o které lze uvažovat jako o výchozím bodu pro uskutečnění sociálního bydlení. Třetí kapitola se zabývala ohraničením pojmu „sociální bydlení“. Z textu vyplynulo, že jeho definice není jednotná, což zakládá podmínky pro rozličnou praxi sociálního bydlení napříč různými státy. Závěr teoretické části hovořil o sociálním bydlení v kontextu Evropské unie. I přes jednoznačnou rozmanitost realizace sociálního bydlení můžeme na území Unie shledat některé sjednocující prvky, o nichž pojednává zpráva Sociální bydlení v EU.

V praktické části byla představena kombinovaná výzkumná strategie, jež se skládala ze dvou částí. V první řadě šlo o metodu komparativní analýzy, ve druhé řadě byl využit polostrukturovaný rozhovor.

Pro účely komparativní analýzy bylo definováno šest aspektů v nastavení systému sociálního bydlení společných pro zkoumané země. Čtyři z těchto aspektů byly vybrány na základě jejich četného zkoumání z hlediska odborné literatury. Zbývající dva byly zvoleny za účelem rozšíření kontextu, v jakém dané země realizují sociální bydlení. Získaná data byla převedena do přehledové tabulky. Tyto informace byly v rámci tabulky rozšířeny o čtyři doplňující kategorie. Ty slouží pro ještě přesnější nastínění podoby dílčích systémů sociálního bydlení, do základního výzkumu však zahrnuta nebyla. Ze zjištění vyplynulo, že se země v nastavení některých aspektů shodují (např. forma vlastnictví sociálního bydlení), v některých se podobají (např. druh poskytovatele sociálního bydlení) a v jiných se rozcházejí (např. počet sociálních bytů v dané zemi). I přes určitou shodu a podobu některých ze systémů však lze potvrdit tvrzení, jež se v textu této bakalářské práce opakovaně vyskytovalo, že praxe sociálního bydlení se napříč státy různí.

Druhou část kombinované výzkumné strategie tvořila kvalitativní metoda polostrukturovaného rozhovoru. Celkem bylo vedeno šest rozhovorů se šesti respondenty. Tito účastníci představovali odborníky v oblasti sociálního bydlení. Rozhovor sestával z pěti otázek.

Ty se soustředily na sociální bydlení jednak v České republice, jednak v zahraničních státech s přihlédnutím na Rakousko, Slovensko a Švédsko. Výstupem rozhovorů bylo předložení příkladů funkčních prvků sociálního bydlení v daných zemích společně s identifikací elementů, jež by bylo, dle názoru respondentů, možné přenést do České republiky, a tím zlepšit místní praxi sociálního bydlení. Lze říci, že počet funkčních prvků se u uvedených zahraničních zemí lišil. Rakousko se stalo, na základě informací od respondentů, reprezentantem státu s nejvyšším počtem efektivních prvků. Poté následovalo Švédsko, za ním Slovensko. Co se možných doporučení pro zlepšení realizace sociálního bydlení v ČR týče, bylo jich určeno několik. Za signifikantní lze považovat vytvoření legislativy o sociálním bydlení a z ní vyplývající koncepční či strategický přístup, který by měl být v rámci realizace sociálního bydlení využíván. Dalším z příkladů může být nastavení spolupráce či propojení mezi veřejným sektorem a soukromým sektorem v oblasti bydlení, a to například s cílem „uvolnění“ většího počtu bytů určených k sociálním účelům.

Česká republika představuje zemi, jež má v oblasti sociálního bydlení mnoho nedostatků. V prvé řadě, jak vyplývá z poznatků této bakalářské práce, by bylo potřeba vytvořit a aplikovat zákon, jenž by sociální bydlení nejen upravoval, nýbrž by jej učinil transparentnějším i „přitažlivějším“ pro různé subjekty sehrávající v rámci sociálního bydlení roli. Můžeme vyzdvihnout praxi některých českých obcí, které se přes mnohé překážky úspěšně zasazují o realizaci sociálního bydlení. Pokud by však byly tyto překážky minimalizovány, pravděpodobně bychom nemuseli hovořit pouze o „některých“ českých obcích, nýbrž o „velkém počtu“ možná i „většině“. Všechna doporučení, která z rozhovorů s odborníky vyplynula, považuji za potenciálně aplikovatelná ať už s menšími či většími bariérami. Tyto dílčí bariéry nicméně mohou představovat úspěšnou trajektorii v oblasti zkvalitňování českého sociálního bydlení.

Seznam použitých zdrojů

- AMMAND, Wolfgang a Alexis MUNT, 2005. The Austrian System of Social Housing Finance. In: *Book of Abstracts: 2005 European Real Estate Society conference in association with the International Real Estate Society - Dublin, Ireland* [online]. ERES, 2005-06-15, s. - [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: doi:10.15396/eres2005_104
- BALCHIN, Paul, 1996. *Housing Policy in Europe*. I. London: Routledge. ISBN 0-415-13513-3.
- BRAGA, Michaela a Pietro PALVARINI, 2013. Social housing in the EU. In: *European Sources Online* [online]. Brussels: European Parliament: DG Internal Policies [cit. 2022-05-15]. Dostupné z: <https://www.europeansources.info/record/social-housing-in-the-eu/>
- Bydlení v České republice v číslech (srpen 2019), 2019. In: *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky - Odbor politiky bydlení [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: [https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/bytova-politika/statistiky-analyzy/statistiky-z-oblasti-bytove-politiky/bydleni-v-ceske-republice-v-cislech-\(srpen-2019\)](https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/bytova-politika/statistiky-analyzy/statistiky-z-oblasti-bytove-politiky/bydleni-v-ceske-republice-v-cislech-(srpen-2019))
- Cost-based social rental housing in Europe: A new report by the Housing Europe Observatory outlines the cases of Austria, Denmark, and Finland, 2021. In: *Housing Europe* [online]. Housing Europe, 13. 12. 2021 [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <https://www.housingeurope.eu/resource-1651/cost-based-social-rental-housing-in-europe>
- Definice Rapid Re-Housing - Rychlé zabydlení | Platforma pro sociální bydlení. Platforma pro sociální bydlení | ukončujeme bezdomovectví V ČR [online]. Copyright © 2018. Janovského 767 [cit. 12.07.2022]. Dostupné z: <https://socialnibydeni.org/slovník-pojmu/rapid-re-housing-rychle-zabydeni>
- DIJOL, Julien, Laurent GHEKIERE, Gerald KOESSL, Edit LAKATOS a Laurent GHEKIERE, GOUDIS, Michalis, ed., 2017. The State of Housing in the EU 2017. In: *Housing Europe* [online]. Brusel: Housing Europe, 17. 10. 2017 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: <https://www.housingeurope.eu/resource-1000/the-state-of-housing-in-the-eu-2017>
- DISMAN, Miroslav, 2011. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 4., nezměněné vydání. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1966-8.
- EVROPSKÁ UNIE. Charta základních práv Evropské unie [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012P%2FTXT>
- EVROPSKÁ UNIE. Listina základních práv [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:12012P/TXT>
- Financing of Social Housing: Study in 6 European Countries, 2013. In: *Housing Europe* [online]. CECODHAS Housing Europe Observatory, 03. 07. 2013 [cit. 2022-03-04]. Dostupné z: <https://www.housingeurope.eu/resource-369/financing-of-social-housing>

- GLASER, Barney G. a Anselm L. STRAUSS, 1967. *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Chicago: Aldine. ISBN 0-202-30260-1.
- GRANATH HANSSON, Anna a Björn LUNDGREN, 2018. Defining Social Housing: A Discussion on the Suitable Criteria. *Housing, Theory and Society* [online]. **36**(2), 149-166 [cit. 2021-11-30]. ISSN 1403-6096. Dostupné z: doi:10.1080/14036096.2018.1459826
- HARLOE, Michael, 1995. *The People's Home?: Social Rented Housing in Europe and America* [online]. United Kingdom: Blackwell [cit. 2022-05-14]. ISBN 0-631-18182-2. Dostupné z: <https://vdoc.pub/documents/the-peoples-home-social-rented-housing-in-europe-america-2ka7rljejfpg>
- HEMERIJCK, Anton, 2013. *Changing Welfare States*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-960760-0.
- HLADKÁ, Marie, 2018. Současný stav financování sociálního bydlení. In: *Anno - Asociace nestátních neziskových organizací České republiky, z. s.* [online]. Asociace nestátních neziskových organizací České republiky [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: <http://anno-cr.cz/odborne-analyzy-na-socialni-temata-vznikle-v-anno-cr/>
- Hodnocení dopadů regulace (RIA): sociální bydlení v České republice, 2017. In: *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/koncepce-socialniho-bydleni-cr-2015-2025>
- HOJSÍK, Martin. *Prípadová štúdia: Projekty bývania pre Rómov v malých komunitách, Slovensko* [online]. [cit. 2022-03-14]. ISBN 978-92-9192-581-0.
- 1.3. Housing First in Europe. *Housing First Europe Hub* [online]. [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <https://housingfirsteurope.eu/guide/what-is-housing-first/housing-first-in-europe/>
- Housing Finance International: The Quarterly Journal of the International Union for Housing Finance* [online], 2021. Spring 2021. The International Union for Housing Finance [cit. 2022-03-06]. ISSN 2078-6328. Dostupné z: <https://www.housingfinance.org/housing-finance-international/archive/?y=2021>
- Housing First - Nadácia DEDO. *Nadácia DEDO - Rodina patrí domov* [online]. [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <https://www.nadaciadedo.sk/housing-first/>
- Integrovaný regionální operační program 2021-2027, 2022. In: *IROP - Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 18. 02. 2022 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://irop.mmr.cz/cs/irop-2021-2027>
- JELÍNEK, Jan, 2006. *Střecha nad hlavou: kořeny nejstarší architektury a bydlení*. Brno: VUTIUM. ISBN 80-214-2367-6.
- Koncepce bytové politiky: (Aktualizovaná verze Koncepce bytové politiky z října 1999)*, 2001. Ministerstvo pro místní rozvoj.

Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015-2025 [online], 2015. Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/koncepce-socialniho-bydleni-cr-2015-2025>

Koncepcia štátnej bytovej politiky do roku 2020, 2015. In: *Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky* [online]. Bratislava: Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.mindop.sk/vyhľadavanie?q=Koncepcia+%C5%A1t%C3%A1tnej+bytovej+politiky+do+roku+2020+>

Kontaktní místo pro bydlení při Magistrátu hl. m. Prahy a městských částí (Portál hlavního města Prahy). 302 Found [online]. Copyright © 2022 [cit. 12.07.2022]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/zivot_v_praze/bydleni/kontakty/kontaktni_misto_pro_bydleni_pri.html

LAINO, Elsa a Alice PITTINI, 2011. Housing Europe Review 2012: The nuts and bolts of European social housing system. In: *Housing Europe* [online]. Brusel: CECODHAS Housing Europe's Observatory, 01. 12. 2011 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: <https://www.housingeurope.eu/resource-105/the-housing-europe-review-2012>

LIND, Hans, 2017. The Swedish housing market from a low-income perspective. *Critical Housing Analysis* [online]. **4**(1), 150 - 160 [cit. 2021-11-30]. ISSN 2336-2839. Dostupné z: doi:<http://dx.doi.org/10.13060/23362839.2017.4.1.334>

MAGNUSSON, Lena a Bengt TURNER, 2008. Municipal Housing Companies in Sweden – Social by Default. *Housing, Theory and Society* [online]. **25**(4), 275-296 [cit. 2022-03-20]. ISSN 1403-6096. Dostupné z: doi:[10.1080/14036090701657397](https://doi.org/10.1080/14036090701657397)

MANDIČ, Srna, 2000. Trends in Central East European rented sectors. *Journal of Housing and the Built Environment* [online]. **15**(3), 217-213 [cit. 2022-05-15]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/41060009>

MARQUARDT, Susanne a Daniel GLASER, 2020. How Much State and How Much Market? Comparing Social Housing in Berlin and Vienna. *German Politics* [online]. Taylor & Francis Online, 05. 06. 2020, 1-20 [cit. 2022-03-01]. ISSN 0964-4008. Dostupné z: doi:[10.1080/09644008.2020.1771696](https://doi.org/10.1080/09644008.2020.1771696)

Metodika sociální práce v sociálním bydlení: Úvod do tématu sociální práce v sociálním bydlení, 2019. In: *Sociální bydlení* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí, 26. 9. 2019 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <http://www.socialnibydeni.mpsv.cz/cs/novinky/186-metodika-socialni-prace-v-socialnim-bydleni>

MIOVSKÝ, Michal, 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.

MUNDT, Alexis, 2018. Privileged but Challenged: The State of Social Housing in Austria in 2018. *Critical Housing Analysis* [online]. **5**(1), 12-25 [cit. 2022-02-27]. ISSN 23362839. Dostupné z: doi:10.13060/23362839.2018.5.1.408

MUNDT, Alexis a Elisabeth SPRINGLER, 2016. Milestones in Housing Finance in Austria over the Last 25 Years. LUND, Jens a Christine WHITEHEAD, ed. *Milestones in European Housing Finance*. Oxford: Wiley-Blackwell, s. 55-73. ISBN 978-1-118-92945-2.

Nearly 5 million dwellings in Sweden, 2020. *Statistikmyndigheten SCB* [online]. SCB [cit. 2022-04-10].

NOVOTNÁ, Hedvika, Ondřej ŠPAČEK a Magdaléna ŠTOVÍČKOVÁ JANTULOVÁ, 2020. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Fakulta humanitních studií. ISBN 978-80-7571-025-3.

POLÁKOVÁ, Olga, 2006. *Bydlení a bytová politika*. I. Praha: Ekopress. ISBN 80-869-2903-5.

POLAKOVÁ SUCHALOVÁ, Alexandra a Katarina STAROŇOVÁ, 2010. *Mapovanie sociálneho bývania v mestách Slovenska* [online]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislavě [cit. 2022-03-14]. ISBN 978-80-89244-71-3. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/264928885_Mapovanie_socialneho_byvania_v_mestach_Slovenska

Přehled systémů sociálního bydlení ve vybraných evropských zemích a jejich komparace, 2018. In: *Sociální bydlení MPSV* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: <http://socialnibydeni.mpsv.cz/cs/novinky/143-prehled-systemu-socialniho-bydeni-ve-vybranych-evropskych-zemich-a-jejich-komparace>

RADA EVROPY. Evropská sociální charta (revidovaná) [online]. Dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b3678.html>

ŘIHÁČEK, Tomáš, Ivo ČERMÁK a Roman HYTYCH, 2013. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-6382-2.

SODB2021 - Sčítanie obyvateľov, domov a bytov. *SODB2021 - Sčítanie obyvateľov, domov a bytov* [online]. [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <https://www.scitanie.sk/>

Sociální bydlení v ČR [online], 2021. [Praha]: Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2022-02-17]. ISBN 978-80-7421-246-8. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/brozura-socialni-bydeni-v-cr>

Social Housing in Europe: Slovakia, 2010. In: *Housing Europe* [online]. Brusel: Housing Europe, 27. 03. 2010 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.housingeurope.eu/resource-121/social-housing-in-europe>

SVIDROŇOVÁ, Mária, Beata MERIČKOVÁ, Juraj NEMEC a Helena KUVÍKOVÁ, 2017. Social Housing Provided by the Third Sector: The Slovak Experience. *Critical Housing Analysis* [online]. 23. 12. 2017, **4**(2), 67-75 [cit. 2022-03-07]. ISSN 23362839. Dostupné z: doi:10.13060/23362839.2017.4.2.387

ŠEVČÍKOVÁ, Hana a Pavel ŠEVČÍK, 2013. Faktory ovlivňující trh s byty. *Sborník vědeckých prací Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava* [online]. XIII(1), 65-74 [cit. 2022-04-24]. Dostupné z:

https://core.ac.uk/display/19752101?utm_source=pdf&utm_medium=banner&utm_campaign=pdf-decoration-v1

VALENTOVÁ, Božena, 2009. Bytové politiky v zemích Evropské unie - Christian Donner - stručný výtah z první části studie. In: *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. [cit. 2022-05-15]. Dostupné z: <https://mmr.cz/cs/ministerstvo/bytova-politika/statistiky-analyzy/analyzy-a-odborne-texty-z-oblasti-bydleni/ostatni-odborne-texty/bytove-politiky-v-zemich-evropske-unie-christian>

VALNÉ SHROMÁŽDĚNÍ OSN. Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech práv [online]. Dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b36c0.html>

VALNÉ SHROMÁŽDĚNÍ OSN. Všeobecná deklarace lidských práv [online]. Dostupné z: [2c.htm https://www.refworld.org/docid/3ae6b3711](https://www.refworld.org/docid/3ae6b37112c.htm)

111/2006 Sb. Zákon o pomoci v hmotné nouzi. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 24.07.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-111#cast3-hlava2>

117/1995 Sb. Zákon o státní sociální podpoře. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 24.07.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117#cast3-hlava3>

128/2000 Sb. Zákon o obcích. *Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 24.07.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128#cast1>

302/2001 Z. z. Zákon o samosprávných krajoch | Aktuálne znenie. *Zbierka zákonov, právne predpisy, oblasti práva, register častok* [online]. Copyright © [cit. 24.07.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-302>

443/2010 Z. z. Zákon o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní | Aktuálne znenie. *Zbierka zákonov, právne predpisy, oblasti práva, register častok* [online]. Copyright © [cit. 24.07.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2010-443>

448/2008 Z. z. Zákon o sociálnych službách | Aktuálne znenie. *Zbierka zákonov, právne predpisy, oblasti práva, register častok* [online]. Copyright © [cit. 14.03.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-448#cl1-cast2>

Přílohy

- 1. Přehledová tabulka pro komparativní analýzu*

Státy		Česká republika	Rakousko	Slovensko	Švédsko
Kritéria	<i>Jakou formu vlastnictví má sociální bydlení?</i>	nájemní bydlení (zdroj: Poláková, 2006)	nájemní bydlení (zdroj: Mundt, 2016)	nájemní bydlení (zdroj: Přehled systémů sociálního bydlení ve vybraných evropských zemích a jejich komparace, 2018)	nájemní bydlení (zdroj: Laino, 2011)
		Česká republika	Rakousko	Slovensko	Švédsko
	<i>Jaký je legislativní rámec sociálního bydlení?</i>	V zemi není zaveden legislativní rámec sociálního bydlení.	SB je upravováno následujícími zákony: 1. Nájemní právo 2. Zákon o kondominiu 3. Zákon o bydlení s omezeným 4. Občanský zákoník (zdroj: Ammand, 2005)	SB je tvořeno a upravováno následujícími zákony: 1. Zákon č. 182/1993 Z. z. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o vlastníctve bytov a nebytových priestorov 2. Zákon č. 607/2003 Z. z., o štátnom fonde rozvoja bývania 3. Zákon č. 443/2010 Z. z., o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní 4. Zákon č. 90/2016 Z. z., o úveroch na bývanie a o zmene a doplnení niektorých zákonov	V zemi není zaveden legislativní rámec sociálního bydlení.
		Česká republika	Rakousko	Slovensko	Švédsko
	<i>Jaký je počet sociálních bytů v dané zemi?</i>	22 827 (počet sociálních bytů pořízených se státní investiční podporou mezi lety 1998 a 2018; zdroj: Bydlení v České republice	944 100 (údaj o počtu sociálních bytů pro rok 2020; zdroj: Cost-based social rental housing in Europe, 2021)	1 234 592 domů a 2 235 586 bytů (údaj pro rok 2021, informace o počtu sociálních bytů nebyla nalezena; zdroj: SODB2021 –	4 978 239 příbytků (jedná se o celkový počet všech typů obydlí pro rok 2019; zdroj: Nearly 5 million

		v číslech (srpen 2019), 2019)		Sčítanie obyvateľov, domov a bytov)	dwellings in Sweden, 2020)
		<i>Česká republika</i>	<i>Rakousko</i>	<i>Slovensko</i>	<i>Švédsko</i>
	<i>Jakým způsobem je sociální bydlení financováno?</i>	program IROP, státní dotace (zdroj: Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015-2025, 2015)	bankovní úvěry, daň ze mzdy, developerský kapitál, dlouhodobé veřejné půjčky, vlastní kapitál nájemce (zdroj: Financing of Social Housing, 2013)	nenávratné příspěvky, státní dotace, zvýhodněné půjčky, zvýhodněné úvěry (zdroj: Zákon č. 443/2010 Z. z., o dotaciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní)	příjmy z nájmu (zdroj: Laino, 2011)
		<i>Česká republika</i>	<i>Rakousko</i>	<i>Slovensko</i>	<i>Švédsko</i>
	<i>Je získání přístupu k sociálnímu bydlení podmíněno nějakými nároky?</i>	Ano, je. Nároky na získání přístupu k sociálnímu bydlení vycházejí z Evropské typologie bezdomovectví ETHOS, která definuje 4 situace, kdy se osoba nachází v bytové nouzi. (zdroj: Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015-2025, 2015)	Ano, je. Pro přístup k sociálnímu bydlení jsou uplatňovány určité příjmové limity, které jsou definovány různými schémata propagace jednotlivých spolkových zemí. Poskytovatelé s omezeným ziskem musí také uplatňovat další sociální kritéria určující prioritu při přidělování obydlí (zdroj: Laino, 2011).	Ano, je. Přístup k sociálnímu bydlení je podmíněn nároky uvedenými v § 22 Zákona č. 443/2010 Z. z., o dotaciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní.	Ne, není.
		<i>Česká republika</i>	<i>Rakousko</i>	<i>Slovensko</i>	<i>Švédsko</i>
	<i>Kdo je poskytovatelem služby?</i>	obce, nestátní neziskové organizace	bytové organizace s omezeným ziskem (LPHAs), obce, ziskoví poskytovatelé	Obce (zdroj: Social Housing in Europe, 2010)	obecní bytové společnosti (zdroj: Laino, 2011)

			(zdroj: Financing of Social Housing, 2013)		
		Česká republika	Rakousko	Slovensko	Švédsko
	Kdo je příjemcem služby?	osoby s nízkými příjmy (zdroj: Sociální bydlení v ČR, 2021)	skupiny osob, které jsou definovány na základě určitých příjmových limitů stanovených dle schémat jednotlivých federálních provincií (zdroj: Laino, 2011)	osoby s nízkými příjmy, osoby ve znevýhodněném společenském postavení (zdroj: Konceptia štátnej bytovej politiky do roku 2020, 2015)	kdokoliv (zdroj: Lind, 2017)
		Česká republika	Rakousko	Slovensko	Švédsko
	Kdo je vlastníkem sociálních bytů?	obce (zdroj: Konceptce sociálního bydlení České republiky 2015-2025, 2015)	neziskový sektor (bytová družstva), veřejný sektor (obecní byty) (zdroj: Reinprecht, 2007)	obce (zdroj: Přehled systémů sociálního bydlení ve vybraných evropských zemích a jejich komparace, 2018)	obce (obecní bytové společnosti; zdroj: Magnusson, 2008)
		Česká republika	Rakousko	Slovensko	Švédsko
	Kdo zodpovídá za organizační rámec sociálního bydlení?	krajské úřady (koordinace a metodika v oblasti sociální práce a sociálních služeb), MF (oblast daňové politiky, a to zejména daň z nemovitosti, rozpočtové určení daní, cenová problematika), MMR (oblast politiky bydlení, rozvoje domovního a bytového fondu)	bytové organizace s omezeným ziskem (LPHAs) (oblast poskytování sociálního bydlení), obce (oblast poskytování sociálního bydlení), ziskový poskytovatelé (oblast poskytování sociálního bydlení) (zdroj: (Financing of	kraje (oblast péče a rozvoje svého území a péče o potřeby svých občanů, zdroj: Zákon č. 302/2001 Z. z., o samosprávných krajoch), MDV SR (oblast státní bytové politiky, správa Státního fondu na rozvoj bydlení, zdroj: Přehled systémů sociálního bydlení ve vybraných evropských zemích a jejich komparace,	obce (oblast poskytování sociálního bydlení, zdroj: Magnusson, 2008)

		<p>působnost ve věcech nájmu bytů a nebytových prostor), MPO (oblast živnostenského podnikání, výroby stavebních hmot, stavební výroby, energetiky apod.), MPSV (oblast péče o občany vyžadující zvláštní pomoc, sociální péče, sociálních služeb a nepojistných dávkových systémů), MS (oblast občanského zákoníku), MV (oblast garance práv zákona o obcích a obecních zřízeních č. 128/2000, ve znění pozdějších předpisů a úkony s tím spojené), MŽP (oblast ochrany životního prostředí spojena s legislativou v oblasti energetiky ve vztahu k domácnostem), obce (péče o rozvoj území a o potřeby svých občanů), NNO (oblast poskytování sociálního bydlení), ÚP</p>	<p>Social Housing, 2013); stát společně se spolkovými zeměmi (oblast legislativy sociálního bydlení) (zdroj: Ammand, 2005)</p>	<p>2018), města a obce (oblast poskytování sociálního bydlení, oblast rozhodování o územním plánování měst a venkovské výstavby apod., zdroj: Přehled systémů sociálního bydlení ve vybraných evropských zemích a jejich komparace, 2018; Hojsík, 2010), sociální služby společně s NNO (oblast poskytování sociálního bydlení, zdroj: Přehled systémů sociálního bydlení ve vybraných evropských zemích a jejich komparace, 2018), stát (oblast úpravy a korekce rozvoje sociálního bydlení, zdroj: Přehled systémů sociálního bydlení ve vybraných evropských zemích a jejich komparace, 2018)</p>	
--	--	--	---	---	--

		<p>ČR (poskytování odborného poradenství, výkon činnosti v oblasti sociální práce, poskytování nepojistných sociálních dávek) (zdroj: Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015-2025, 2015)</p>			
		Česká republika	Rakousko	Slovensko	Švédsko
	Uplatňuje (nebo někdy uplatňovala) země přístup Housing First?	ano (zdroj: Sociální bydlení v ČR, 2021)	ano (zdroj: 1.3. Housing First in Europe)	ano (zdroj: Housing First – Nadácia DEDO)	ano (zdroj: 1.3. Housing First in Europe)

Tabulka posuzovaných kritérií systému sociálního bydlení v konkrétních zemích Evropské unie

2. Přepis rozhovoru¹² a ukázka kódování

<p>Tazatel</p> <p>Na úvod mám otázku, která zní "Co v současném českém prostředí považujete za nejzásadnější problém v oblasti sociálního bydlení?"</p> <p>Respondent 4</p> <p>Tak v první řadě je to určitě absence zákona o sociálním bydlení nebo nějaké legislativy, která by nám tady ukotvila dostupné bydlení jako takové.</p> <p>Nebo vůbec něco jako národní strategii nebo prostě něco, aby bylo jasně vymezené, že se Česká republika věnuje (sociálnímu bydlení) a alokuje na to tolik a tolik prostředků a zdrojů. Takže tohle tady chybí jako první věc.</p> <p>A za druhé si myslím, že velmi podobně důležité je to, že většinová česká společnost ještě pořád nenahlíží na sociální bydlení jako na nějakou pozitivní věc, ale spíše je to spojované s nějakými "hejty" (nenávisť) nebo respektive nějakým nepochopením toho konceptu.</p>	<p>ABSENCE LEGISLATIVNÍ ÚPRAVY SOC. BYDLENÍ V ČESKÉM PROSTŘEDÍ</p> <p>ABSENCE KONCEPCE SOC. BYDLENÍ V ČESKÉM PROSTŘEDÍ</p> <p>NEPOCHOPENÍ VÝZNAMU SOC. BYDLENÍ ČESKOU SPOLEČNOSTÍ</p>
---	---

¹² Rozhovor byl pořízen prostřednictvím audio nahrávky. Ta byla převedena do textové podoby. V rámci uvedeného textu byl v některých případech změněn slovosled, byly opraveny nespisovné výrazy a vyjmuty nadbytečná slova jako „prostě, jako, jakoby, jo“ atp. Text, který je uveden kurzívou v závorkách slouží k vysvětlení či upřesnění předchozího výrazu či kontextu věty. Vzhledem k tomu, že způsob, jakým respondent odpovídal (jaká užíval slova, kdy zazněly pomlky atp.) neslouží primárnímu účelu rozhovoru (nejedná se o lingvistický, ani psychologicky orientovaný výzkum), nepředstavují úpravy textu zkreslení dat.

<p>Jasně, říká se, že Česká republika je hodně založená na principu zásluhovosti a myslím si, že to je právě i ten hlavní rys toho, že se něco dává lidem, kteří si to nezaslouží a dává se jim to zadarmo.</p>	<p>UPLATŇOVÁNÍ PRINCIPU ZÁSLUHOVOSTI V ČESKÉM PROSTŘEDÍ</p>
<p>Takže tady ta nálada v té společnosti samozřejmě nepřispívá tomu, aby byla politická vůle víc rozšiřovat sociální bydlení u nás v České republice.</p>	<p>NEGATIVNÍ POSTOJ ČESKÉ SPOLEČNOSTI VŮČI SOC. BYDLENÍ</p>
<p>Myslím, že právě to nastavení společnosti má možná ještě větší váhu pro to, aby potom ti politici mohli jednat, protože samozřejmě,</p>	<p>VLIV POSTOJE ČESKÉ SPOLEČNOSTI NA POLITICKÉ AKTIVITY SMĚREM K SOC. BYDLENÍ</p>
<p>když je něco ve společnosti žádané nebo přijímané, tak samozřejmě i ti politici pak na tom mohou stavět nějaké své volební programy nebo něco takového.</p>	<p>VLIV POSTOJE ČESKÉ SPOLEČNOSTI NA POLITICKÉ AKTIVITY SMĚREM K SOC. BYDLENÍ</p>
<p>Tazatel Rozumím. Ta druhá otázka je vlastně naruby tady k té první a chtěla bych se Vás zeptat, jestli "Znáte nějaké dobré příklady praxe v sociálním bydlení v České republice?" A pokud ano, tak, jestli byste mohl nějaké z nich uvést.</p>	
<p>Respondent 4 Určitě. Já si myslím, že, co je pozitivní, je, že různé obce a města s tím (sociálním bydlením) začaly i přestože nemají tu</p>	<p>ANGAŽOVANOST ČESKÝCH MĚST A OBCÍ PŘI REALIZACI SOC. BYDLENÍ</p>

legislativu za zády, o kterou by se mohli opřít.

Určitě, co si myslím, že tomu hodně pomáhá, tak je od roku, já nevím 2017, pilotní testování koncepce sociálního bydlení. Tady to byl vlastně projekt, který podporoval sociální bydlení Housing First v nějakých teď nevím, jestli 14 obcí v České republice a na to potom navazovala od roku 2019/20 třeba ta výzva 108 z operačního programu zaměstnanosti, která byla přímo zaměřena na Housing First a tu realizuje dalších 13 obcí.

Je to celkem nějakých 16 projektů a co je důležité, tak teď třeba proběhla konference, a to v Praze dvacátého třetího a dvacátého čtvrtého tento týden (*května*) a byly tam představeny nějaké výsledky a myslím si, že ta města si fakt vedou dobře, jo, jakože různě.

Každý ten projekt se třeba malinko liší už tou cílovou skupinou nebo sestavením toho týmu, ale přináší do toho určité inovace.

A hlavně tím, že těch měst už začíná být víc, tak dávají najevo, že v těch našich městech je to potřeba, protože tady máme ty lidi, ty cílové skupiny, které jsou vyloučené z bydlení, z nějakého jakoby standardního bydlení.

REALIZACE PŘÍSTUPU HOUSING FIRST V ČR

INOVACE V SOC. BYDLENÍ V ČESKÉM PROSTŘEDÍ

ČESKÁ MĚSTA AKCENTUJÍCÍ POTŘEBNOST SOC. BYDLENÍ V ČESKÉM PROSTŘEDÍ

